Štev. 14 (628) L. XIII
NOVO MESTO, četrtek,
5. aprila 1962

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

Letos v kmetijstvu: nove površine in boljša pogodbena proizvodnja

Štiri tisoč hektarov novih površin v družbeni obdelavi in kvalitetna pogodbena proizvodnja kot nujno dopolnilo za pridelek krme: pogoj za uresničitev obsežnih nalog v živinorejski proizvodnji in drugih nalog v kmetijstvu

Občni zbor Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov, ki je bil 17. marca v Novem mestu, je potekal prav v času najbolj živahnih razprav o resoluciji o gospodarskem razvoju okraja v letu 1962. Povsem razumljivo je, da so zato kmetijski strokovnjaki, ki so se zbrali na občnem zboru svojega društva, razpravljali največ o obsežnih nalogah kmetijske proizvodnje v letu 1962. Dopoldne je bil delovni posvet, pa tudi popoldne, na samem občnem zboru, so razpravljali največ o vsakodnevnih proizvodnih problemih in o takšnih, ki so s kmetijsko proizvodnjo v neposredni zvezi.

Po uvodnem referatu, v katerem je inž. Alojz Lovko orisal dosedanji razvoj kmetijstva in nove naloge, so posamezni člani DKIT opisali načrte svojih organizacij za nove naloge, ki bodo povečale dosedanjo proizvodnjo. Povsod so v ospredju investicije v živinorejske objekte, vendar na naložbe kmetijske panoge nismo pozabili. V občini Sevnica se pripravljajo na nove sadjarske nasade, na Bizeljskem in v Metliki razmišljajo o obnovi vinogradov, v Čatežu pri Brežicah se nam obeta nova sodobna vrtnarija s toplimi gredami, v Mirenski in Temeniški dolini pa so se odločili povečati proizvodnjo semenskega krompirja. Najbolj smeli so prav gotovo načrti Kmetijsko-gozdarskega predelovalnega kombinata Novo mesto, ki bo letos investiral 760 milijonov din samo v mlečno farmo v Zalogu, kjer bo 800 krav molznic. Na Grabnu pri Novem mestu bodo zgradili pitališče z letno zmogljivostjo 10 tisoč prašičev — bekonov, v Draškovcu pri Šentjerneju pa pripravljajo postopno gradnjo podobnega obrata, ki bo imel 580 ha površin. V Črmošnjicah bodo brez večjih naložb uredili obrat za ekstenzivno živinorejsko proizvodnjo ter se lotili tudi sadjarstva v okolici Vrhpolja in Pleterja. V skopih besedah smo našteli zgolj najvažnejše, ker se bomo dlje pomudili okoli razprave o tem, kaj so kmetijski strokovnjaki ocenili kot najpomembnejše v letošnjem letu.

OSVAJANJE NOVIH ZEMLJIŠČ IN KOOPERACIJA

Razen pospeševanja proizvodnje na dosedanjih površinah je glavna naloga podružbljanje proizvodnje na 3 do 4 tisoč ha novih površin. Na teh površinah — pridobili jih bomo bodisi z melioracijami, bodisi z zakupom in arondacijami — moramo zagotoviti krmsko proizvodnjo, namenjeno živinoreji. Nove površine so torej osnovni pogoj, vendar ne bodo zadoščale. Kmetijske zadruge pa tudi kmetijska posestva si morajo dodatne vire za svojo proizvodnjo zagotoviti s kooperacijo. Pogodbeno proizvodnjo, ki smo jo lani zanemarili, naj izboljšajo. Vanjo lahko zajamemo le tiste površine in proizvode, ki jih s strokovnimi in agrotehničnimi ukrepi lahko kvalitetno obvladamo. Pogodbena proizvodnja naj ne bo sama sebi namen, ampak dopolnilo proizvodnje na družbenih obratih, katerim naj zagotovi krmsko in surovinsko osnovo.

POSPEŠITI ARONDACIJO

Precej izkušenj v zakupu, odkupu in arondacijah zasebnih zemljišč smo že lani dobili. Iz razprave pa je bilo razbrati, da so postopki za to zelo dolgotrajni in kažejo ljudski odbori za akcije te vrste še vse premalo zanimanja. Posamezne vloge kmetijskih organizacij leže na občini leto, dve, pa tudi tri, preden jih sploh kdo pogleda (takšni primeri so v novomeški komuni pa tudi drugod, najbolje pa so to rešili v občini Videm-Krško). To bi zlahka odpravili, če bi ustanovili več okrajnih arondacijskih komisij (morda za vsako komuno posebno), kot so to že storili drugod. V te komisije bi imenovali predstavnike kmetijstva, ki bi postopek pospešili. Ne smemo pozabiti, da čaka na zakup, odkup in arondacijo letos okoli 2500 ha površin in da je zato treba zelo pohiteti!

NOVIM OBJEKTOM VSO SKRB

Na novih objektih — vanje bomo vložili precej sredstev — naj steče sodobna blagovna kmetijska proizvodnja; diletantskih in aktivističnih poskusov, ki so vnaprej obsojeni na neuspeh, si ne smemo več dovoliti. Študijska priprava na proizvodnjo na novem obratu naj se prične že v času, ko se objekt še gradi. Le če bomo že takrat določili posebno skupino ljudi, ki se bo vnaprej pripravljala na prevzem obrata, bo uspeh zagotovljen. Tako bomo preprečili marsikatero napako v načrtih ter se izognili naknadnim popravilom in nepotrebnim stroškom.

Tudi starih obratov ne gre zametavati, skušajmo v vseh načrtih za razvoj upoštevati tudi njihovo proizvodnjo in iz novih in starih obratov oblikovati celoto.

PROIZVODNI POSTOPEK, RAJONIZACIJA IN ZNANSTVENI IZSLEDKI

V kmetijstvu prehajamo letos na industrijski način proizvodnje še posebej v živinoreji, zato je veliko odvisno od proizvodnih postopkov, ki jih bomo uporabljali. Zato naj se kmetijske organizacije v bodoče bolj poslužujejo nasvetov kmetijskih znanstvenih institucij in z njimi tesneje sodelujejo. Novomeški kmetijsko-živinorejski zavod bo moral opustiti izdelavo elaboratov, s katero se je doslej ukvarjal, in se hitreje preusmeriti na to področje.

Rajonizacija kmetijskih površin postaja v nagli rasti kmetijske proizvodnje zelo pomembna, kmetijsko-živinorejski zavod pa čakajo tu pomembne naloge. Z rajonizacijo svojih področij bodo kmetijske zadruge in posestva brez nepotrebnih tveganj in zaletavosti na osnovi prirodnih pogojev usmerjala svojo proizvodnjo.

V štirih letih, od 1957 do 1960, smo skoroda brez kmetijskih strokovnjakov dosegli v kmetijstvu zavidljiv napredek. 127 strokovnjakov, kolikor jih imamo zdaj, pomeni lep obet. Novi načrti v kmetijski proizvodnji pomenijo hkrati tudi velik korak k socializaciji vasi, zato jim bomo uresničili le s sodelovanjem kmetijskih strokovnjakov, kmetijskih organizacij, ljudskih odborov in družbenih organizacij ter vse družbe.

Občni zbor Dolenjske turistične zveze

V nedeljo ob 9.30 bo v hotelu Grad Otočec redni občni zbor Dolenjske turistične zveze. Po poročilih, razpravi in sklepih bodo sprejeli pravila zveze in proračun, izvolili nov odbor in delegate za občni zbor Turistične zveze Slovenije. Več o tem prihodnjič.

Za urbanistično ureditev toplic

Strokovnjaki pospešeno nadaljujejo z zbiranjem in pripravljenjem urbanistične dokumentacije za Šmarješke in Dolenjske Toplice. Dokumentacija vsebuje vse, kar je pomembno za razvoj turističnega pa tudi zdraviliškega prometa v obeh centrih. Načrti bodo hkrati vsklajeni z izsledki geoloških raziskav.

SPET BOMO ŠLI!

Ker se nekateri mladinci obračajo na uredništvo Dolenjskega lista z vprašanji o mladinskih delovnih akcijah na avtomobilski cesti »Bratstva in enotnosti« v Južni Srbiji, dajemo naslednja pojasnila:

Letos bo sodelovalo pri nadaljnji gradnji avtomobilske ceste 120 mladincev in mladink iz našega okraja.

Prva izmena, kmečko-delavska MDB »Jože Strupi«, ki bo kombinirana z mladino okraja Kranj, bo odšla na avtomobilsko cesto 10. maja in bo ostala na delovišču dva meseca.

Druga izmena, ki jo bo tvorila srednješolska mladina brigade »Miran Jarc«, bo kombinirana z mladino okraja Koper. Brigada bo ostala na delovišču en mesec.

Zadnja izmena bo republiškega značaja in bo delala od 10. julija do 10. avgusta.

Ker bo udeležba na zveznih mladinskih akcijah manjša, kot je bila prejšnja leta, priporočamo mladincem, naj se vključijo v lokalne brigade.

V brigado gre lahko vsak mladinec ali mladinka od 16. do 25. leta, ki želi s prostovoljnim delom sodelovati pri izgradnji naše socialistične domovine.

Prijavnice za vpis in vsa pojasnila dobite na občinskih komitejih LMS.

Okrajni komite LMS Novo mesto

Razveseljivi uspehi knjigovodij

Na sobotnem občnem zboru Društva knjigovodij našega okraja je bila podčrtana velika družbena odgovornost, ki jo ima urejena knjigovodska služba za nadaljnji razvoj gospodarstva — Pohvale za zgledno požrtvovalno delo, vzgojo kadrov in splošni napredek v društvu

V soboto zjutraj se zbralo v dvorani Doma ljudske prosvete v Novem mestu 326 članov Društva knjigovodij za okraj Novo mesto na četrti letni občni zbor. Med njimi smo videli tudi predstavnike oblasti, političnih in drugih organizacij, nekatere direktorje podjetij ter predsednika republiškega združenja.

Za uvod je vsem zbranim predaval tov. Rudolf Čajič o sodobni uradni ekonomski terminologiji in prispeva lep delež k razbistritvi marsikaterega ekonomskega pojma. Sledila so poročila o delovanju društva, ki so bila nadvse razveseljiva. Tako je v preteklem letu društvo organiziralo vrsto seminarjev in delovnih sestankov, ki so imeli namen, pojasnjevati novosti iz zakonodaje. Veliko delo so opravili v tolmačenju novega gospodarskega sistema, kar je pripomoglo k hitrejšemu osvajanju načel in bistva sprememb. Precejšen delež imajo člani pri dopolnilnem izobraževanju kadrov v srednji ekonomski šoli, ker vodijo izvenšolske krožke. Viden napredek je doseglo društvo tudi glede članstva; število se je namreč dvignilo od 494 na 640, tako da zajema skoraj 70 odst. vseh knjigovodskih kadrov v okraju. Koristno je bilo tudi sodelovanje z drugimi organi in organizacijami, kakor je bilo razvidno iz poročila dosedanjega predsednika društva tovariša Franja Šventa.

Enoletno obdobje je razumljivo, imelo tudi nekaj napak, vendar so z njimi člani odkrito pomedli. Sklepi, ki jih je občni zbor sprejel so vsekakor dobro napotilo novemu 25-članskemu upravnemu odboru za naslednje leto. Seveda bo tudi vnaprej potrebna pomoč vseh tistih, ki jim je delovanje tega strokovnega društva v korist. Žal je bilo v razpravi vse premalo glasov iz različnih podjetij in pododborov, ki so pri delu in uvajanju naleteli na težave in probleme. V nekaterih občinah je tudi premalo razumevanja za koristnost izobraževanja in povezanega delovanja te organizacije. Njeni člani so namreč usposobljeni, da s svojimi prispevki okoli vseh finančno-ekonomskih razprav razbistrijo marsikatero vprašanje, ki ga sicer drugod z veliko več truda rešujejo laiki.

Razstava likovnih amaterjev

V dneh okrajne revije kulturne dejavnosti v Vidmu-Krškem bo odprta tudi razstava del likovnih amaterjev. Med njimi bodo tudi dela pripadnikov JLA. 16 amaterjev bo razstavljalo preko 40 del. Nekateri so že razstavljali, večini pa še ni bila dana možnost, da se predstavijo širši publiki, čeprav njihovo delo zasluži pozornost.

VREME

OD 6. DO 15. APRILA:

Prevladovalo bo lepo in toplo vreme. Kratkotrajne padavine pričakujemo okrog 8. in 12. aprila, v ostalem lepo. Dr. V. M.

OBVESTILO BRALCEM

Današnja številka našega tednika je žal izšla okrnjenem obsegu. Naš ovitek z rokopisi za tiskarno, ki smo ga oddali 2. aprila 1962 ob 17.30 na novomeški pošti je po krivdi administracije CP »DELO« prišel v tehnično pisarno tiskarne šele v sredo ob 12. uri. Zaradi tega ni bilo mogoče postaviti vseh odposlanih člankov, uvodnika, oglasov, razpisov in drugega gradiva. Izpustiti smo morali tudi srednjo stran časnika.

Bralce in naročnike prosimo, da neljub slučaj, ki je nastal po krivdi malomarne uslužbenke CP »DELO«, oprostijo.

UREDNISTVO IN UPRAVA
DOLENJSKEGA LISTA

Za okrajno revijo so izbrani

V drugi polovici februarja in v marcu je žirija za ocenjevanje kandidatov za **»Okrajno revijo kulturnih dejavnosti 1962«** ocenila 35 skupin in večje število posameznikov.

Na seji sekretariata okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev v soboto, 31. marca, so bili na predlog žirije izbrani za okrajno revijo v Vidmu-Krškem naslednji predstavniki posameznih skupin:

GLEDALIŠKE AMATERSKE SKUPINE

1. Gledališče DPD Svoboda Videm-Krško s komedijo Hansa Weigela NAMIŠLJENI ZDRAVNIK v režiji Viktorja Zemljaka.
2. Gledališče DPD Svoboda »Dušan Jereb« iz Novega mesta z dramo Wiliama Shakespeara OTHELO v režiji prof. Toneta Trdana.
3. Gledališče PD »Lojze Košak« iz Kostanjevice s Tymmajerjevo dramo — MLADOST PRED SODIŠČEM v režiji Lada Smrekarja.
4. Dramska skupina DPD Svoboda Brestanica s Kuhar-Mikelnovo dramo SAMORASTNIKI v režiji Nika Galeša.
5. Mladinsko gledališče črnomaljske osemletke z mladinsko igro Bože Podrgajs BELO PISANA PRAVLJICA v režiji avtorice.

PEVSKI ZBORI:

1. Mladinski pevski zbor osemletke v Vidmu-Krškem pod vodstvom prof. Josipa Klepca.
2. Mladinski pevski zbor osemletke na Senovem pod vodstvom Marije Mikeln.
3. Moški pevski zbor DPD Svobode »Dušan Jereb« iz Novega mesta pod vodstvom tovariša Toneta Marklja.
4. Moški vokalni oktet DPD Svobode na Senovem pod vodstvom Janeza Zupančiča.
5. Mešani pevski zbor DPD Svobode »Dušan Jereb« iz Novega mesta pod vodstvom Ernesta Jazbeca.

ZABAVNI ANSAMBLI

1. Ansambel »Dizzy Combo« iz Novega mesta pod vodstvom Janeza Korošca.
2. Ansambel »Veseli vandrovčki« iz Bukoška pri Brežicah pod vodstvom Vladimirja Medveška.
3. Ansambel »STEB« — DPD Svobode iz Brestanice pod vodstvom Mata Zakonjška.
4. Zabavni ansambel PD »Emil Adamič« iz Mokronoga pod vodstvom Slavka Žnidaršiča.
5. Zabavni orkester glasbene šole iz Novega mesta pod vodstvom Mihaela Robeka.

RECITATORJI:

1. Vera Jalovec, dijakinja gimnazije v Brežicah,
2. Stanko Arnšek, DPD Svoboda Videm-Krško,
3. Dragica Zupančič, PD »Josip Jurčič«, Trebnje,
4. Metka Lupšina, osnovna šola, Videm-Krško,
5. Lidija Kozinc, DPD Svoboda, Brestanica.

Svečani začetek revije bo v domu Svobode v Vidmu-Krškem v petek, 20. aprila, ob 20. uri. — Spored bomo objavili v prihodnji številki našega tednika.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Državni udar v Siriji

Natanko pol leta po državnem udaru v Siriji, ki je pripeljal do odcepitve Sirske pokrajine od Združene arabske republike, je prišlo v Damasku v sredo zjutraj ponovno do državnega udara. Izvedla ga je skupina oficirjev in je to po vrsti že osmi puč v dvanajstih letih v Siriji.

Program vojaške skupine je prav tako nejasen, kakor so bili številni razglasi, v katerih je ta skupina oznanila ta program. Predvsem je skušala vojaška junta pomiriti deželo in tujino: zunanja politika Sirije se ne bo spremenila, delavske pravice bodo obnovljene, toda zasebna iniciativa je zagotovljena, neodvisnost Sirije bo zajamčena, hkrati pa bo obnovljena arabska enotnost, predvsem z »dragim Egiptom in našimi iraškimi brati«.

Po teh razglasih in programih položaj vsekakor ni postal jasnejši, ampak so ga poznejši dogodki še zapletli. Vojaška junta je razpustila poslansko zbornico, prepovedala vsakršne manifestacije, zaprla meje (doslej ni prišlo iz Sirije še nobeno neposredno poročilo kakega tujega dopisnika), odstavila predsednika republike Kudsija (odstop »iz zdravstvenih razlogov«) in predsednika vlade Davalibija in sporočila, da se je začasno polastila izvršne in sodne oblasti.

Očitno je, da so vojaški krogi izkoristili nezadovoljstvo, ki je naraščalo v deželi od odcepitve od ZAR pred pol leta. Davalibijeva vlada je skušala v vseh zadevah sklepati kompromise, toda v glavnem na škodo kmetov in delavstva. Agrarna reforma, ki so jo »pod Naserjem« začeli odločno izvajati, je začela zamirati na posredovanje in pritisk veleposestnikov. Njihovim zastopnikom se je namreč posrečilo vgnezditi ne samo v parlamentu, ampak tudi v raznih ministrstvih in upravah. (V vojaških poročilih javnosti je govora tudi o »izdajstvu revolucije«.) Potem je vlada 14. februarja letos denacionalizirala banke in industrijska podjetja, ki so jih nacionalizirali v ZAR. Izbruhnile so množične demonstracije proti vladi. Študenti in delavci so takrat ostro obsodili Davalibijevo vlado kot reakcionarno in imperialistično.

Prekipelo je konec marca, ko so številni poslanci ob podpori socialistične stranke Baath uprizorili pravo ofenzivo proti vladi v parlamentu in zahtevali obnovitev vseh političnih svoboščin in konec izrednega stanja, ki je bil v veljavi od zadnjega udara oziroma odcepitve od ZAR 28. septembra lani. Opozicija je tudi zahtevala obnovitev strank, kar je pomenilo zahtevo tudi po obnovitvi dejavnosti Komunistične stranke pod Bakdaševim vodstvom. Ta se je dejansko pojavil iznenada v Damasku, kamor je priletel s češkoslovaškim letalom, a so ga po ukazu vojaškega poveljstva nemudoma poslali nazaj.

Armada je seveda proti obnovitvi strank, hkrati pa je kritizirala vlado zaradi njenega »izdajstva revolucije«. Toda položaj so, kakor je bilo rečeno zapletli, nepričakovani dogodki.

Po najnovejših vesteh je prevzela oblast v severnih pokrajinah, posebno v mestih Homsu in Aleppu, vojaška skupina, ki se naziva »svobodni oficirji«. Ta skupina odkrito izjavlja — sodeč po radijskih poročilih iz Aleppa —, da namerava obnoviti zvezo med Sirijo in ZAR. Poziva prebivalstvo, naj ne manifestira, da ne bi oviralo vojske »pri opravljanju njenih dolžnosti«.

Medtem se je položaj v Damasku nepričakovano zasukal. Vojska je spet poklicala nazaj na krmilo države predsednika Kudsija, ki ga je bila pravkar odstavila. Hkrati je radio Damask sporočil — trdeč, da prenaša oddajo aleppskega radia — da je poveljstvo »svobodnih oficirjev« pozvalo ZAR, naj jim pošlje na pomoč padalce in vojaške oddelke, kar je radio Aleppo nemudoma zanikal.

Z druge strani poroča aleppski radio, da so se sirski oficirji iz vse dežele zbrali v Homsu in zahtevali da korumpirani elementi v sirskem vrhovnem poveljstvu takoj odstopijo in da je treba storiti korake za obnovitev enotnosti med Sirijo in Egiptom v okviru ZAR. V zvezi s tem so se pojavile govorice o možnosti za kompromis, ki naj bi bil v tem, da bi šlo v izgnanstvo nekaj oficirjev, ki so izvedli državni udar 28. marca, in da bi ustanovili nov svet namesto »vrhovnega revolucionarnega poveljstva«. Prav tako naj bi ustanovili novo civilno vlado, ki bi se pogajala o obnovitvi zveze z Egiptom.

Toda vsak trenutek se položaj menja in je za zdaj še težko soditi, kaj se pravzaprav dogaja v Siriji. V prihodnjih dneh bo gotovo prišlo vsaj do delne razjasnitve položaja. Dotlej pa bo svetovna javnost z velikim zanimanjem spremljala dogodke v Siriji.

Drag obisk književnikov

V okviru prireditev za prvi občinski TEDEN TISKA v Novem mestu so v četrtek, 26. marca, napolnili Novomeščani dvorano Zavoda za izobraževanje kadrov do zadnjega kotička! Že dolgo nismo videli tako velikega števila ljudi na literarnem večeru, ki ga je tokrat organizirala podružnica Slavističnega društva v Novem mestu. Med poslušalci je bilo precej mladine, med odraslimi pa so bili tudi predstavniki političnega in družbenega življenja.

Predstavnik Slavističnega društva je v imenu občinskega odbora SZDL in društva pozdravil goste in občinstvo, hkrati pa je na kratko poudaril pomen in namen prvega tedna tiska v občini Novo mesto. Novo mesto so tokrat obiskali: pisateljica Mira Mihelič, ki je brala odlomek iz »Male čarovnice«, novelist Andrej Hieng, ki je prebral poglavje iz svojega novega, še neizdanega romana, Lojze Krakar in Janez Menart pa sta požela toplo priznanje navzočih za svoje pesmi.

Bil je res lep večer. Novomeščani so s tako številnim obiskom pokazali, da se zavedajo pomena tedna tiska in da so jim obiski naših književnikov vedno dragi.

Črnomaljčani so gostovali v Adlešičih

V nedeljo, 1. aprila, je Prosvetno društvo »MIRAN JARC« iz Črnomlja uprizorilo v Adlešičih veseloigro v treh dejanjih »DRZNI PLAVAČ«. Igra je bila podana zelo lepo. Organizatorji igre in igralci so pokazali, da se da tudi na skromnih podeželskih odrih dobro zaigrati.

Prebivalci Adlešičev in okolice se igralcem iskreno zahvaljujejo za veselo popoldne, ki so jim ga priredili. Upajmo, da gostovanje ni bilo zadnje.

Alojz Cvitkovič

Razveselite svojce v tujini z DOLENJSKIM LISTOM! Vsak teden jim bo pomenil prijetno pismo iz domačih krajev!

Kratke z raznih strani

■ Boj proti teroristični organizaciji OAS v Alžiriji se nadaljuje. Francoska armada je dosegla v boju nekaj pomembnih uspehov. Po šestdnevni blokadi oasovskega oporišča v alžirski četrti Bab el Ued je položaj v Alžiru razmeroma miren, v Oranu pa dosti bolj napet.

■ Novi argentinski predsednik José Maria Guido, ki so ga postavili na ta položaj vojaški poveljniki, je sestavil novo argentinsko vlado. Prejšnji predsednik Frondizi pa je zdaj v zaporu na otoku Martin Garcia.

■ Osmega aprila bodo francoski volivci na referendumu glasovali z »da« ali »ne« na vprašanje, če odobravajo vladno politko v Alžiriji. Pričakujejo, da bo pozitivnih glasov dosti več od negativnih, saj je vsa francoska levica, tudi KP, svetovala članom, naj glasujejo z »da«. Ta »da« pomeni samo odobritev vladne politke v Alžiriji, ne pa tudi vse vladne in de Gaullove politike.

■ Na ženevski konferenci odbora 17 držav za razorožitev je burmanski delegat predlagal ustanovitev nepristranskega mednarodnega organa, ki bi imel med drugim nalogo, odpravljati nesoglasja med posameznimi sistemi pri ocenjevanju registriranih podzemeljskih sunkov — ali izvirajo od atomskih poskusov ali od naravnih vzrokov.

■ Predsednik indonezijske vlade Subandrio je izrazil upanje, da bodo tajna pogajanja z Nizozemsko o Zahodnem Irijanu obnovljena. Predsednik Sukarno še ni odgovoril na poslanico ameriškega predsednika Kennedyja in začasnega namestnika generalnega sekretarja OZN U Tanta.

■ Napoved bližnjega sestanka med de Gaullom in italijanskim ministrskim predsednikom Fanfanijem je potrdila govorice, ki že več dni krožijo v Rimu, da želi de Gaulle po koncu alžirske vojne z italijanskimi državniki proučiti nekatere mednarodne probleme.

■ Republikanski senator Keating je zahteval od ameriškega Kongresa, naj začne preiskavo o dejavnosti vseh skrajnih desničarskih organizacij na ozemlju ZDA.

■ Kitajski ljudski kongres zaseda že nekaj dni, vendar domača in tuja javnost sploh nista obveščeni o njegovem delu. Uradno so sporočili samo to, da je kongres začel zasedati.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

POVEČATI PROIZVODNJO IN VARČEVATI

Poročilo Zveznega izvršnega sveta o delu v lanskem letu ugotavlja, da je bil lani dosežen nadaljnji napredek v razvoju proizvajalnih sil in krepitvi socialističnih odnosov. Uveljavili smo obsežne ukrepe za izpopolnjevanje gospodarskega sistema. Lani je bilo opravljeno obsežno delo tudi pri izdelavi nove ustave. Sprejeli smo zvezni družbeni plan, ki terja od nas, da pospešimo nadaljnje naraščanje proizvodnje zlasti v industriji in kmetijstvu, še nadalje povečujemo izvoz, varčno uporabljamo sredstva, dosegamo planirano proizvodnjo ob relativno počasnejšem uvozu in prilagodimo zunanjo trgovino zahtevam, izvirajočim iz naše plačilne bilance. Investicijska in proračunska potrošnja se bosta morali gibati samo v mejah realnih okvirov. Tudi osebni dohodki se morajo gibati v skladu z naraščanjem dohodka in delovne storilnosti. Še nadalje bo treba oblikovati socialistično javno mnenje.

Tudi na zadnji seji predsedstva Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije so posebno pozornost posvetili vprašanjem, od katerih je odvisno povečanje prizvodnje in izvoza ter varčevanje v vseh oblikah potrošnje. Sklenili so, da naj bi vsa sindikalna vodstva analizirala, zakaj zaostaja proizvodnja za planirano. Kolektivi naj se bolj usmerijo na uporabo domačih surovin in reprodukcijskega materiala.

Na seji upravnega odbora Zvezne zunanjetrgovinske zbornice pa so govorili o perečih vprašanjih izvoza in uvoza. Ugotovili so, da smo lani po nepotrebnem kupovali v tujini mnoge proizvode, ki jih izdeluje domača industrija. V okviru sekcij bodo vzpostavili tesnejše sodelovanje uvoznikov in proizvajalcev, ki naj skupno usmerjajo uvoz na tiste proizvode, ki so dejansko potrebni naši industriji in trgu.

● Dopisnik britanskega lista »Observer« Lajos Lederer je postavil tovarišu Titu nekaj vprašanj o ustavi in raznih mednarodnih vprašanjih. Na vprašanje o ustavi je tovariš Tito odgovoril, da novo ustavo narekuje potreba, ki izvira iz dinamike vsega našega družbenega razvoja. Veliko določb ustavnega zakona iz leta 1953 se je preživelo in da ne bi zavirale nadaljnjega razvoja, jih je treba zamenjati z novo ustavo.

● Na sprejemu v čast delegatov VI. kongresa LM Srbije je govoril podpredsednik ZIS tovariš Edvard Kardelj. Med drugim je dejal, da ni boljše vzgoje mladih in tudi ne hitrejše pridobitve zavesti in znanja, kakor da mladi čimprej prevzamejo določene družbene odgovornosti in naloge. Ko je govoril o nalogah mladine, je rekel, da mora biti mladina aktivna v boju za humanizacijo družbenega okolja in družbenih odnosov, zlasti v boju proti vsemu tistemu, kar je ozkosrčno in sebično bodi v smislu osebne in partikularistične sebičnosti.

● Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je opozoril, da davčna bremena po posameznih predelih niso enakomerna, kar ustvarja najrazličnejše probleme. Tako so najvišje davčne obremenitve v okrajih Murska Sobota in Maribor, najnižje pa v koprskem in goriškem okraju. Davčno politiko je treba vskladiti z agrarno politiko.

● Na posvetovanju zdravstvenih delavcev, ki sta ga sklicala Republiški odbor sindikata zdravstvenih delavcev in Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, so menili, da osebni dohodki zdravstvenih delavcev ne bi zaslužili kritike, če bi bili v vsakem primeru odsev obsega in kvalitete opravljenega dela. Žal pa so primeri, da v posameznih zdravstvenih ustanovah varčujejo na račun oskrbe bolnikov, da bi si tako zagotovili osebne dohodke.

● Svet za znanost LRS je na svoji zadnji seji menil, da je v Sloveniji sedem zdravstvenih ustanov, med njimi tudi Splošna bolnica v Novem mestu, ki imajo pogoje za znanstveno delo.

● Pojutrišnjem se bo sešla Zvezna ljudska skupščina. Na skupni seji obeh zborov bodo obravnavali poročilo o delu Zveznega izvršnega sveta. Skupščina bo najbrž informirana tudi o novi ustavi.

● Na zagrebškem pomladnem velesejmu od 13. do 22. aprila bodo razen jugoslovanskih podjetij kolektivno razstavljali svoje proizvode razstavljalci iz Avstrije, Velike Britanije, Francije, Grčije, Holandske, Indije, Italije, Madžarske, Poljske, Zahodne Nemčije, Švedske, Švice in ZDA.

● Strokovna komisija Izvršnega sveta Bosne in Hercegovine, ki je raziskovala vzroke nesreče v rudniku Banovići, je ugotovila, da je prišlo do nesreče, v kateri je izgubilo življenje 53 rudarjev, zaradi eksplozije v skladišču razstreliva. Eksplozijo je povzročilo neodgovorno ravnanje skladiščnika z razstrelivi. Kazenski postopek še ni zaključen.

● Kmetijski strokovnjaki menijo, da je še vedno možnost, da bi pomladno setev opravili brez večjega prekoračenja agrotehničnih rokov, čeprav je v nekaterih krajih začetek setvenih del zaradi dolgotrajne zime in snega znatno zakasnil.

● V Jugoslaviji je trenutno poplavljenih 90 tisoč ha zemljišča in kakih 1500 gospodarstev. Zaradi dežja in naglega kopnenja snega so prestopile bregove reke Una, Bosna, Vrbas, Drina, Sava, Morava in druge. Sava pri Šabcu bo zdaj zdaj dosegla višino 656 cm. V zadnjih desetletjih je tako močno narasla samo leta 1944. V Bosni so morali evakuirati 150 gospodarstev.

Za kaj naj se odločim?

V novomeški in trebanjski občini bo letos končalo obvezno šolanje 925 otrok: kam bodo šli s popolno ali nepopolno osemletko? — Kako bo Zavod za zaposlovanje delavcev v Novem mestu pomagal staršem in mladini — Potujoča razstava o možnostih za izbiro poklica

Zavod za zaposlovanje delavcev v Novem mestu pripravlja v mesecu poklicnega usmerjanja (od 1. do 30. aprila) potujočo razstavo, ki bo nudila mladini, ko končuje osemletko in stoji pred pomembno odločitvijo, kateri poklic naj si izbere, stvaren pregled možnosti nadaljnjega šolanja, vključevanja v uk ali takojšnje zaposlitve. Razstava bo tokrat prvič potujoča in bo obiskala središča v novomeški in trebanjski komuni, ki sta zavod ustanovili. Obiskala bo Škocjan, Šentrupert in Šentjernej. Za obisk teh krajev se je zavod odločil zato, ker je dosedanja praksa pokazala, da je osrednjo razstavo v Novem mestu sicer obiskalo veliko število mladine, posebnega učinka pa kljub temu ni bilo.. Najbrž so skupinski obiski opravljeni preveč na hitro in ne nudijo mlademu človeku dovolj možnosti, da bi se ustavil ob poklicih, ki ga zanimajo, in se po teži lastnih nagnjen odločil. Razstave po raznih središčih so boljše tudi zato, ker zastavljeno gradivo upošteva dejanske potrebe kraja in želje mladine. Konec lanskega leta je namreč zavod opravil med šolsko mladino anketo o poklicnem usmerjanju, v razstavnem gradivu pa so upoštevali želje, ki jih je mladina v anketi izrazila.

Akcija, ki jo zavod pripravlja, je dobro organizirana tudi z druge plati, saj so se že dogovorili za sodelovanje s šolskimi vodstvi v obeh komunah. Otroci iz višjih razredov osemletke že pišejo naloge o izbiri poklica. Hkrati z gradivom zavoda bodo razstavljeni tudi izdelki raznih tehničnih krožkov, ki na šolah delujejo. Razen vseh ostalih prednosti ima tehnični pouk namreč tudi to dobro lastnost, da pri njem učenec spoznava praktično proizvajalno delo in hkrati pokaže svoja posebna nagnjenja ter se s tem že poklicno usmerja. Najboljše šolske naloge in najboljši izdelki tehničnih krožkov bodo nagrajeni.

Mladina bo lahko poklicno delo, prikazano na razstavi, spozanala tudi v proizvodnji, ker bo zavod v okviru razstave prirejal skupinske oglede okoliških proizvodnih obratov.

Izbira krajev, kjer bo zavod razstavljal, je na žalost zaradi pomanjkanja primernih prostorov omejena. Prireditelj bo skušal zagotoviti obisk staršev na ta način da bo čas razstavljanja v vsakem primeru zajel tudi nedeljo. Skupina strokovnjakov za poklicno usmerjanje bo lahko obiskovalcem, kar se da podrobno, odgovorila na vsa vprašanja, ki bi jih zanimala, hkrati pa bodo strokovnjaki povsod prirejali predavanja in predvajali strokovne filme. Vsi starši, ki imajo otroke v šolah, so na pomen poklicnega usmerjanja že opozorjeni s pismi, ki so jih pretekli teden prinesli domov otroci.

V letošnjem šolskem letu bo v občinah Novo mesto in Trebnje končalo obvezno šolanje 925 otrok, 32 odstotkov izmed njih pa bo imelo nepopolno osemletko (otroci iz podružničnih šol in tisti, ki so zaostajali). Na kmetiji jih namerava ostati le 20, 374 se jih je odločilo nadaljevati šolanje, 20 se jih namerava zaposliti v kmetijstvu in gozdarstvu., za takojšnjo zaposlitev se jih je odločilo 20, vsi ostali pa za uk. Kar 109 bi se jih rado učilo v kovinarski stroki, 72 v trgovini, 84 pa v usnjarsko-tekstilni stroki. Pregled zmogljivosti naših šol in razpoložljivo število učnih mest v obrti pa kažeta, da vsem željam mladine ne bomo mogli ustreči. Poklicno usmerjanje, s katerim se ukvarja zavod za zaposlovanje delavcev, pa je prav zato še posebno pomembno in potrebno.

M. J.

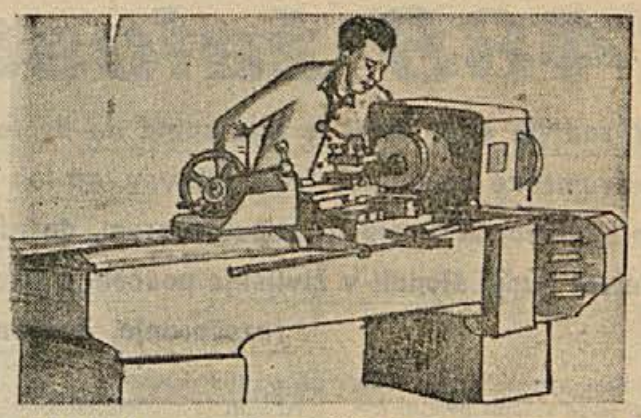

STARŠI: omogočite mladini, da bo spoznala raznovrstnost poklicev, v katerih bi lahko našla kruh in zadostvo! Posvetujte se s šolskimi vodstvi in poklicnimi svetovalnicami, za kaj je vaš otrok najbolj sposoben! SLABO IZBRAN POKLIC lahko mladega človeka onesreči za vse življenje!

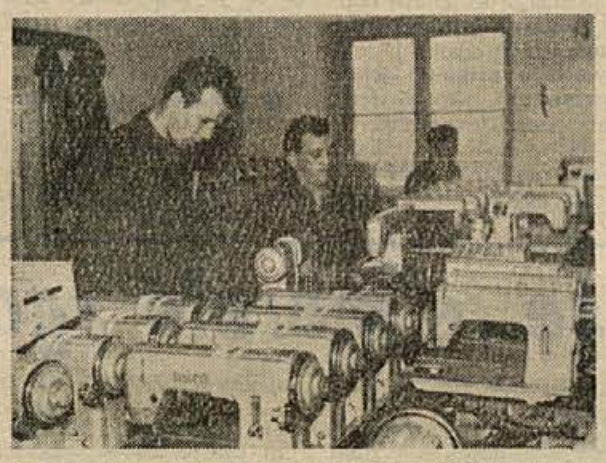

Boš postal morda mehanik, strojni ključavničar, finomehanik, kovač ali kaj drugega? Na sliki: v tovarni šivalnih strojev »MIRNA« na Mirni pregledujejo pravkar izdelane nove stroje pred odpremo kupcem

Srečanje v Metliki

Pretekli teden je bilo v Metliki posvetovanje upraviteljev osnovnih šol, članov komisij za sestavo pravilnika o nagrajevanju v metliški občini. Povabljeni so bili na svojo željo tudi upravitelji osnovnih šol iz Ozlja in Črnomlja. Ta posvet je bil namenjen predvsem gostom iz Ozlja, da bi se seznanili z delom komisije naše občine. Razprava je obravnavala vprašanje formiranja sklada, ki je namenjen za šolstvo, in sestavo pravilnika. Tov. Žele je opozoril prisotne na najboljšo pot, ki jo je izbrala metliška komisija za sestavo pravilnika o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Komisija, ki je v Metliki izdelala osnutek pravilnikov šol, je bila mnenja, da je najbolj primerno, da se sredstva šolskega sklada pri ObLO delijo procentualno iz občinskega proračuna. Komisija je bila tudi mnenja, da je najbolj primerno, da se sredstva šolskega sklada pri ObLO delijo procentualno iz občinskega proračuna. Komisija je bila tudi mnenja, naj se takoj preide na pravilnik o razdeljevanju osebnih dohodkov.

Možnost, da bi občinski odbor določil položajne plače ali da bi šola sama uvedla plačilne razrede, je prehodnega značaja, zato je ti dve varianti ovrgla. Prisotni so bili seznanjeni z nekaterimi novimi spremembami, ki so bile osvojene na posvetovanju na Bledu.

Gostje iz Ozlja so povedali tudi svoje težave. Izrazili so mnenje, da je metliški pravilnik najprimernejši za njihove razmere. Ob koncu so povabili vse prisotne v Ozalj.

Ivo Likavec

Gospodarska karta okraja Novo mesto

Letos bodo nadaljevali z zbiranjem gradiva za izdelavo gospodarske karte Novo mesto. Strokovnjaki so doslej razen kopice drugih del že opravili letalske posnetke Posavja in predela nad Krko od njenega izliva do Dolenjskih Toplic, letos pa se pripravljajo na fotografiranje ostalih področij s pomočjo letal. Velika vrednost gospodarske karte bo v tem, ker bo lahko služila kot pomemben pripomoček in osnova za izdelavo načrtov o urbanistični ureditvi našega področja, zlasti pa za pravilno usmerjanje gospodarskega razvoja. S pripravami za izdelavo gospodarske karte smo pri nas začeli že 1959 in 1960, pospešeno pa smo nadaljevali z deli predvsem lani, ko so bila v ta namen na razpolago sredstva.

NAČADART

■ **V zagrebški tovarni** telekomunikacijskih naprav »Nikola Tesla« pripravljajo proizvodnjo signalnih varnostnih naprav in telekomand za cestni in železniški promet. Tovarna bo izdelovala te naprave na podlagi licence L. M. Ericson iz Švedske.

■ **V središču tekstilne industrije** v Srbiji v Leskovcu, ki ima že poslovno združenje »Progres«, se dogovarjajo o združitvi volnarskih podjetij v Leskovcu, Vučju in Grdelici v eno podjetje. Obetajo si predvsem boljše vsklajevanje proizvodnje, hitrejši postopek pri rekonstrukciji in modernizaciji obratov ter lažjo prodajo izdelkov na trgu.

■ **Pred dnevi so v reškem pristanišču** svečano spustili v morje 10.580-tonsko motorno linijsko ladjo »Kochanowsky«, ki jo je za poljsko podjetje »Polskie linie Oceanicze« v Gdinju izdelala reška ladjedelnica »3. maj«. To je ena izmed treh ladij, ki jih bo za poljsko podjetje zgradila ladjedelnica »3. maj«.

■ **Pri železniški postaji Preserje** ob progi Ljubljana-Postojna je »Iskra« vgradila prvo domačo avtomatsko signalno varnostno napravo EC-ST2. Naprava avtomatično ureja ves železniški promet na postaji.

■ **Proizvodnja nafte in plina** je januarja in februarja znatno presegla vsa pričakovanja strokovnjakov. Proizvodnja nafte se je v primerjavi z istim obdobjem v lanskem letu povečala za 20 odstotkov, predelava surove nafte za 16 odst.; pridobivanje goriva za Dieslove motorje za 34 odst., motornega bencina za 6 odst. itd. Na tujih tržiščih bomo letos lahko prodali okrog 160.000 ton raznih naftnih derivatov.

■ **Proizvodnja usnjene in gumijaste obutve** bo letos dosegla blizu 40 milijonov parov, medtem ko so lani v istem razdobju izdelali le 36,3 milijonov parov. V prvih dveh mesecih je proizvodnja obutve pri nas potekala v skladu z načrtom.

■ **Lani se je izvoz konj iz** naše države precej povečal. Gre predvsem za klavne konje, po katerih je na zahodnoevropskem trgu veliko povpraševanje. V primerjavi z letom 1960 smo lani s prodajo konj zaslužili 1.337 milijonov deviznih dinarjev več kot predlanskim.

Kako si škodujemo!

Društvo ekonomistov v Novem mestu je v petek popoldan organiziralo izredno zanimivo predavanje sodelavca ekonomske fakultete tov. Toneta Klemenčiča o temi: »Družbeno - gospodarski pogledi na razvoj naših mest«. V izredno zanimivem predavanju je poslušalcem predavatelj razjasnil veliko temeljnih pojmov s področja urbanizacije in družbeno-ekonomskih premikov, ki se odražajo v našem razvoju ter se dotaknil tudi vzrokov in posledic izgradnje mest kot proizvodnih, prometnih, kulturnih, upravnih itd. centrov.

Obsojanja vredno je, da se je predavanja udeležilo kljub osebnim vabilom, telefonskim urgencam in opozorilom le 15 odstotkov vseh vabljenih. Tako razglabljanje o zakonitosti razvoja mest in centrov bi koristilo marsikomu, ki veliko vprašanj s teh področij ocenjuje večkrat kar »na pamet«.

Ne zvezde, pač pa množični šport!

Često tarnamo, da mladini nimamo kaj nuditi. V našem okraju res ni veliko primernih prireditev, ki bi bile pripravljene izključno za mladino ali bolje šolsko mladino. Vsaj na splošno bi lahko tako rekli. To ugotavljamo v drugem letu Jugoslovanskih pionirskih iger, ko hkrati govorimo: »Čimveč prireditev za mladino, čimveč športnih in kulturnih prireditev!« JPI so letos naslovljene z »letom telesne kulture mladih«, zato bo prav, če malo pregledamo, kako so ta program razumele predvsem šole. Zapisali bi nekaj o letos ustanovljenem šolskem Športnem društvu »Katje Rupena« v novomeški osemletki ter bi hkrati postavili za primer njegov program in ostalo dejavnost v času JPI v tej šoli.

Občni zbor omenjenega gi polovici februarja. V šolskega društva je bil v drupravni odbor so bili izvoljeni učenci, sicer pa je društvo sestavljeno po vseh načelih zveznega statuta za telesno vzgojo. Pravilno tolmačenje pomena takega šolskega športnega društva, pri tem so se zlasti izkazali nekateri prosvetni delavci (predvsem učitelji telesne vzgoje), je obrodilo uspeh. V društvo so se včlanili vsi učenci od petega do osmega razreda osemletke, to je 763. Na občnem zboru so tudi določili članarino, in sicer 10 dinarjev na mesec. S temi sredstvi bodo nabavili nekaj najbolj potrebnih rekvizitov. Ker nimajo niti prostorov niti rekvizitov niti igrišč, bodo poskušali to vprašanje reševati s pomočjo občinske Zveze za telesno kulturo, DPM in vseh drugih organizacij. — Učenci so sklenili, da bodo športno igrišče zgradili sami s prostovoljnim delom, ker ga nujno potrebujejo, saj je program društva v drugem letu JPI obširen. Med drugim gojijo smučanje, namizni tenis, atletiko, ritmiko, mali nogomet, rokomet, streljstvo, košarko in druge panoge. V sklopu TVD Partizan vadijo tudi orodno telovadbo. Razen tega imajo vrsto krožkov, kar priča o razgibani dejavnosti. Nemalo je tudi seminarjev za sodnike v posameznih športnih zvrsteh, saj je eden od glavnih namenov društva tudi ta, da vzgaja strokovni telesnovzgojni kader.

Čeprav je Športno društvo »Katje Rupena« eno najmočnejših po številu članov, v njem ne moremo iskati športnih zvezd, pa tudi ne reči, da nima talentov. Glavni namen društva je ta, da pritegne k delu čimveč mladine. Dasiravno Novomeščani niso imeli vzornika — šolsko društvo na osnovni šoli je prvo take vrste v okraju — je treba pohvaliti voljo in prizadevnost mladih, ki jim pomagajo njihovi učitelji — na primer tovariša Igor Penko in Marijan Špiler. To je nedvomno dobro zagotovilo za množično in kvalitetno rast športne dejavnosti ne le v novomeški občini, ampak v vsem okraju.

I. Zoran

Tudi letos je za ustne časopise, ki jih v okviru TEDNOV TISKA prireja v posameznih krajih podružnica Novinarskega društva iz Novega mesta s sodelovanjem občinskih in krajevnih političnih vodstev ter novih komisij za tisk, povsod veliko zanimanje. V Metliki je bilo na takem večeru nad 400 ljudi, v Sevnici nekaj manj kot 300, na Mirni okoli 250, drevi pa bo tak časopis v Semiču in v soboto zvečer v Straži — Na sliki: tudi mladih poslušalcev in gledalcev nikjer ne manjka. Takole so tiščali svoje noske na oder Partizanovega doma v soboto zvečer na Mirni

V smrti najinega dragega moža in očeta

IVANA JARCA

se iskreno zahvaljujeva vsem, ki so sočustvovali z nama in nama v najtežjih trenutkih zvesto stali ob strani, vsem, ki so nama izrekli sožalje, s cvetjem in venci zasuli njegovo krsto ter ga v tako velikem in častnem številu spremili na zadnji poti. Posebej hvala zdravnikom, ki so zadnja leta skrbno bedeli nad njegovim pojemajočim zdravjem, pevcem za poslovilno pesem in duhovščini za zadnje spremstvo.

Marija in Janko Jarc

489 žalostnih zgodb

V zadnjih dveh letih je bilo samo na že tako prenapolnjenem ginekološkem oddelku novomeške bolnišnice 1644 splavov, od teh kar 957 s socialnim motivom – Nepoučenost o spolnem življenju in napačen sram, da niti dom niti šola ne naredita dovolj, da bi mladi ljudje stopali v življenje poučeni o osnovnih vprašanjih svojega telesa, prinašata razočaranje, bolezni in zagrenjenost

Šestnajst let ji je bilo, ko jo je v topli poletni noč. Torkarjev Nace prvič poljubil. Micka in Rezi, njeni znanki iz vasi, sta se že stepli zanj, zato ji je bilo toliko bolj všeč, ko se je začel zanimati zanjo.

Naglo zatem je Ančki umrla stara mati, s katero sta živeli v skromni, s slamo kriti bajti. Nace jo je začel obiskovati vsak večer, ko se je vrnil z dela. Prinesel ji je bonbonov, nekoč celo košček torte. Ančka ga je imela iz srca rada in videti je bilo, da ima tudi Nace njo rad. Lepega dne se je kar preselil k njej. Takrat je dekle, ki ni v življenju izkusilo nikoli nič dobrega, doživljalo srečo...

Čez tri mesece je Ančka omenila Nacetu, da je z njo »nekaj narobe«. Takrat se je začelo. Kmalu zatem ji je povedal, da v vasi premalo zasluži in da bo šel za kruhom na Gorenjsko. Ko sta ji ob tej novici dve debeli solzi zdrsnili po rdečih licih, jo je osorno zavrnil:

»Kaj se cmeriš, saj te bom vzel! Prihodnji mesec bo poroka.«

Pozimi sta dobila Janezka. Tako droban je bil in že takoj spočetka bolehen. Mož je bil zelo zaposlen, tako da je le enkrat v mesecu prišel domov, da je prinesel doklado za otroka in nekaj malega zanjo. Ostalo je sam porabil za stanovanje in hrano.

Mlada mamica je od jutra do noči delala po njivah, skrbela za otroka i. jokala. Ko je Janezek dopolnil leto dni in pol, je rodila še Tilko. Ančki tedaj še ni bilo dvajset let. Po drugem porodu je Nace še bolj poredko prihajal. Denar je pošiljal kar v pismu. Nekoč pa je spet prišel, toda — pijan. Takrat je ženo tako pretepel, da je imela vso modrikasto roko in pod očmi črno liso.

Odslej je vedno prihajal pijan, jih najprej vse pretepel — tudi Tilki ni prizanesel, ki je imela šele sedem mesecev — nato pa obljubil, da bo vse v redu. Navadno sta se pobotala, preden je odšel.

»Mene ne bo nihče komandiral, kako se dela z babo!«

Tako je minilo nekaj mesecev, Ančka pa je bila spet nosna. Tokrat se je zatekla k prijateljicam in jih prosila pomoči. Ena izmed njih je zvedela od vaške učiteljice, da v mestu odpravljajo v bolnici. In Ančka je šla. Otroke so pazili sosedovi. Ko je pred komisijo pripovedovala o svojem življenju, so ji splav odobrili.

Tako je nekega dne prišla iz bolnice domov, začele pa so se še druge težave. Ko je v koritu izpirala plenice, jo je bolelo v križu. Tudi glava jo je večkrat bolela in jesti ni mogla. Vedno je bila suha, zdaj pa so ji začele kosti še bolj izstopati. Nacetu je pisala, kaj se je zgodilo, in ga prosila, naj bo odslej dober z njo. Nace je kmalu nato prišel domov. Ančka mu je vse povedala, kaj so ji rekli v bolnici, on pa je začel razsajati, da njega zdravniki že ne bodo učili, kako je treba z »babo« ravnati. Nato jih je spet pretepel in odšel.

Po nekaj mesecih takega življenja je bila nekdaj živahna in rdečelična Ančka popolnoma strta. Dvajset let ji je bilo, pa vsak bi ji bil prisodil osemindvajset let ali celo več. Da bi bila mera polna, je bila spet noseča. Šele štirje meseci so minili, kar so ji odpravili, zdaj pa spet. Tokrat je bila obupana. Saj ji ne bo hotel nihče pomagati! V mestu že ne! Šla je v Ljubljano.

Nekaj ur je morala čakati v vrsti, da je prišla pred komisijo. Odklonili so jo, češ da ne spada k njim. Sicer so ji to ženske že v čakalnici povedale, pa je vseeno poizkusila. Na poti domov je izvedela, da ima Nace na Gorenjskem drugo. Ni ji kazalo drugega, kot da poizkusi spet pri domači komisiji.

»Gospodje, usmilite se me!«, je tarnala. »V vodnjak skočim, prav res, da skočim, če me ne sprejmete«. Zdravniki so zmajevali z glavami.

»Saj smo vam povedali, kako se ravnajte. Zakaj nas niste ubogali?«

»Nisem jaz kriva. On je kriv vsega. Baraba je, kolikor ga je! Zdaj vem. Drugo ima.

Kot plaz se je utrgalo iz nje. Kletve in solze.

»Nas samo tepe in nam daje samo toliko, da ne umremo. Dobro zasluži pa z drugimi zapravlja. Usmilite se me! Zdaj ga naženem tako gotovo, kot sem tu. Nikoli več ne bom z njim, nikoli več...«

Zdravniki so dolgo pomišljali, Ančka pa je še prosila. Nazadnje so ji odobrili, obljubiti pa je morala, da ne bo nikoli več prišla...

Lani: samo v novomeški bolnišnici 866 splavov

To je bil izjemen primer, vendar ena izmed 489 žalostnih zgodb žena, ki so lani prišle pred novomeško komisijo za odobritev splava. Tam so slišali še 488 zgodb, podobnih tej ali malo drugačnih, vendar tako žalostnih da bi iz vsake lahko nastal roman.

Lani so v prenatrpanem ginekološkem oddelku novomeške bolnišnice imeli 866 splavov, od teh 489 s socialnim motivom. Predlanskim je bilo izvršenih 778 splavov, od teh 468 socialnih. Število zdravniško odpravljenih plodov pa je v republiškem merilu še bolj zaskrbljujoče. V Sloveniji je to število od 440 v letu 1955 naraslo na 14.000 v letu 1960. Ker so tudi na seji Sveta za zdravstvo LRS pred nedavnim razpravljali o tem in ugotavljali, da je treba na neki način omejiti naraščanje števila splavov, poglejmo, kje so vzroki za tako stanje.

● **Vse preveč premišljamo, kako naj bi uvedli spolno vzgojo v naše šole, medtem pa tečejo leta in več generacij mladih ljudi, ki so končali šolanje, je sploh ni bilo udeleženih.** Vemo pa tudi, da na podeželju starši še danes z otroki ne govorijo o teh stvareh. To so posledice vzgoje, pri kateri je imela cerkev važno vlogo. Zato bi morali ustanavljati šole za starše in s primerno propagando poskrbeti za obisk.

● **Kontracepcijska služba se je pri nas v zadnjih letih močno razmahnila, vendar njen vpliv ne seže v oddaljene revne vasi, kjer je problem rojstev zelo pereč.** Tam žene še nič ne vedo o diafragmi in Kontrafer tabletah. Ne vedo tudi za bolnišnico in in komisijo, ki splave odobri. Tam si ženske same pomagajo. Še vedno je moč govoriti o primerih (sicer posameznih), ko si žene same predro maternico, ne da bi se zavedale, kako strašne so lahko posledice takega početja.. Te žene bi nujno potrebovale zdravstvenih nasvetov, prav tako mlade delavke po tovarnah v mestih. Tudi te so dostikrat žrtev pomanjkljive spolne vzgoje.

Brez spolne vzgoje fantov in mož ne bomo zaščitili žene!

● **Zavedajmo se tega, da je spolna vzgoja potrebna obema spoloma, in ne samo ženi!** Pa poizkusimo pri nas enega samega moškega (posebno na podeželju!) pripraviti do tega, da bi se je posluževal! Tudi na tem področju bo treba še marsikaj storiti, če bomo hotelj ženo zaščititi!

● **Nazadnje moramo povedati še to,** da tudi žene, ki so pripravljene sprejeti kontracepcijo, odidejo često praznih rok iz lekarne. Naša industrija tega materiala se še ni znašla, zato se je že večkrat pripetilo, da občasno tega ali onega kontracepcijskega sredstva ni dobiti.

Iz verige naštetih vzrokov za tako število splavov lahko povzamemo tole: boljša je pravočasna in pravilna uporaba zaščitnih pripomočkov kot splav, pa čeprav ga naredi najboljši zdravnik. Z zdravstvenim prosvetljevanjem, s šolami za starše, predavanji za fante in dekleta bomo dosegli načrtno nastajanje družine. Dosegli bomo to, da bo vsaka žena rodila le takrat, kadar si otroka resnično želi. Le tak otrok bo užival ljubezen matere in očeta, in bo deležen take skrbi in vzgoje, kakršne si želimo.

RIA BAČER

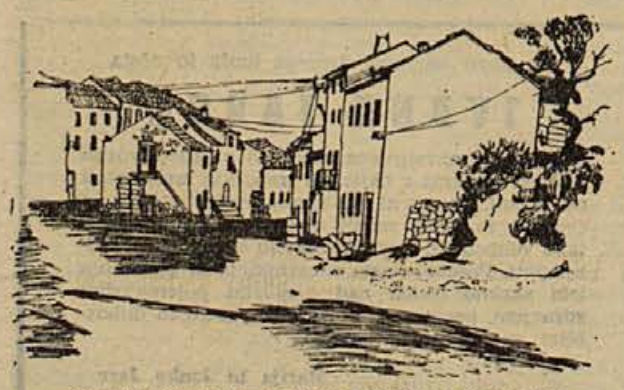

Zdenka Golob-Borčič: TRPANJ NA PELJEŠCU

»Nekaj se je moralo zgoditi...«

OKROG 21. URE JE PRITEKEL NA POSTAJO LJUDSKE MILICE. BIL JE VZNEMIRJEN IN S TEŽAVO JE SPRAVIL IZ SEBE: »ZABODEL SEM GA... DOMA LEŽI... POJDITE GLEDAT...«

V porotni dvorani je na klopi pred sodniki sedel mlad fant, komaj polnoleten. Rdeče obrobljene oči in bledica na obrazu vzbujata misel, da ga nekaj teži in da verjetno že dolgo ni spal. Po več zaslišanjih je končno stopil pred sodnike, ki bodo odločali o njegovi krivdi in kazni, o čemer je tudi sam toliko razmišljal vse od onega usodnega dne, ko je zabodel Franca Gabra...

Pri Potokarjevih ni bilo več lepo, odkar je v hišo začel zahajati Gaber in je Potokarica prisluhnila njegovemu snubljenju. Večkrat sta se Potokarjeva prepirala in včasih je prišlo tudi do pretepa. Potokar ni mogel ostati miren, ko je spoznal, da mu dom, ki je bil zibelka sedmih otrok, razpada. Vse je bilo zaman... Razočaran se je umaknil z domačije in njegovo mesto je zasedel Gaber.

V takem vzdušju, sredi prepirov in sovraštva, so se rodili in doraščali Potokarjevi otroci. Ko so spoznali, da so vse njihove besede zaman, so se tudi sami umaknili ter odšli v svet, drug za drugim...

Tine, ki je bil najmlajši, je ostal doma. Odkar se je zavedal, je bil pri hiši Gaber. Ta je bil do Tineta neprijazen in surov. Večkrat ga je pretepal. Večkrat se je zgodilo, da ga je za ves dan zaprl v drvarnico, spet drugič ga je na silo potegnil s peči in mu hotel s sekiro odsekati glavo.

Takšno početje je v Tinetu vzbujalo odpor. Do Gabra je čutil vse večjo mržnjo... Bolj ko je doraščal, bolj je spoznaval, da nima pravega doma, ne prijatelja, da zanj ni prijazne besede, ki bi mu pokazala pot, po kateri naj stopi v življenje...

Šestnajstleten se je odpravil od doma kot pred njim bratje in sestre. Zaposlil se je v mestu. Kljub temu pa se je večkrat vračal domov in vsakič upal, da bo našel mater samo. Toda motil se je. V hiši je bil gospodar njegov nezakoniti očim Gaber, ki je Tineta tudi sedaj grdo gledal in ga celo podil od hiše. Z leti je Gaber postal tudi pijanec in še bolj nasilen kot prej.

Dom... Ko bi le ne bil tak pekel! Kolikokrat se je hotel Tine lepo pomeniti z Gabrom in mu dopovedati, naj ne prihaja k njim. Tudi zadnjikrat... Hotel je, da bi se z Gabrom pomenila kot moža. Stopil je za njim, toda oni je začel bežati. In tedaj je v Tinetu prekipelo... Zapodil se je za »junakom«, ki ga je vse življenje strahoval in ga dohitel v kuhinji. Videl je, da je ta odprl predal v omari, in pomislil, kaj bi mu Gaber lahko storil. V trenutku se je spomnil na pištolo, s katero mu je še kot otroku grozil, pomislil je na nož, ki ga je Gaber nekje imel. Morda bo... Tine je zamahnil in zbil Gabra na tla. Ko pa ga je ta hotel zgrabiti z rokami, je v hipu odprl žepni nož in sunil...

—

Zdaj je tu, na zatožni klopi. V dvorani je mirno in Tine komaj slišno odgovarja na sodnikova vprašanja.

»Do Gabra sem čutil nepopisno mržnjo. V njem sem videl vzrok razdora v naši družini. Nisem ga hotel ubiti, samo storiti mu nekaj hujšega. Nekaj se je moralo zgoditi...«

Z velike slike na steni negibno zre Pravica. Stroga, neizprosna... Pod njo sede Potokarjevi. S pridržanim nemirom sledijo sleherni besedici, ki jo izpregovorijo sodnik, javni tožilec, zagovornik ali Tine. Prizadeti so. Posebno Potokarju se pozna, da so mu dolga leta nemirnega življenja po svoje zorala obraz.

Gaber je umrl in Tine stoji pred sodniki. Sprašujejo ga o sleherni podrobnosti. Odgovarja na vprašanja in neprestano ponavlja, da Gabra ni hotel ubiti.

Kmalu po poškodbi so Gabra odpeljali v bolnišnico, kjer so mu zdravniki uspešno operirali srce. Šlo mu je na bolje in vsi so mislili, da bo kmalu odšel domov. Po nekaj dnevih pa se mu je stanje poslabšalo. Začelo se mu je blesti, dobil je privide in grabil je okrog sebe... Padel je v delirij, v kakršnega padejo po operaciji ali hujši bolezni povečini tisti, ki so močno vdani alkoholu.

Je Gaber umrl samo zaradi poškodbe? Po zaslišanju prič in zdravnika-izvedenca je sodišče ugotovilo, da je Tine hotel Gabra samo huje poškodovati, ne pa ubiti. Smrt pa je šla preko njegovega naklepa in botrovala ji je Gabrova naklonjenost pijači. Umrl je v deliriju.

Pred razglasitvijo sodbe je v hodniku zbrana Potokarjeva družina. Sestri ne moreta zadrževati solza. Mati, sama, sključena zre skozi okno proti zaporom, kamor se bo vrnil njen najmlajši sin. Očetu, ki je bil v porotni dvorani ves čas skoraj negiben, se je utrnila solza. Okorno, z drhtečo roko jo je skril v robec, kot da je že davno od tega, kar je storil zadnjikrat...

Potokarjeva družina...

Tine je dobil tri in pol leta strogega zapora. Sodniki niso prezrli tega, da je star komaj devetnajst let in da je vse tisto, kar je moral doslej prestati doma, močno vplivalo nanj. Niso pa mogli izreči nižje kazni, saj gre vendarle za dejanje, ki je vredno vsega obsojanja. Nihče ne more sam krojiti pravice!

Tine je kriv, ker je Gabra zabodel. Toda kje so tisti, ki so od vsega početka vedeli, da Tine nima pravega doma? Vsa soseska je vedela, kaj pri Potokarjevih ni v redu, nikogar pa ni bilo, ki bi prizadetim odprl oči. Tudi krajevne organizacije, ki so prve poklicane, da rešujejo take in podobne reči tedaj, ko je še čas, so molčale. Prav tako šola!

Ali je res samo Tine kriv?

Danja Bajc

Srečanje z Vlašićem

Naši fantje, ki služijo vojaški rok daleč, v drugih republikah, so najbolj srečni tedaj, ko dobijo novice od doma. In kdo jim lahko pove več novic, kot prav domači tednik? Če starši nimajo časa, če dekle piše bolj poredkoma, je »Dolenjski list« tisti, ki se nikoli ne izneveri... Prav tako, kot so fantje veseli našega lista, smo veseli mi, če nam oni napišejo kaj o tem, kar doživijo in spoznajo v tujem kraju.

Pred nedavnim smo dobili pismo učitelja Mihe Halerja, ki je pri vojakih v Travniku. Opisal nam je, kako se je srečal z »najvišjo« šolo v Bosni.

Najbrž je ne bi nikoli videl, če mi lani doma na odseku za narodno obrambo ne bi poleg imena pripisali: Travnik.

Tako sem se srečal s šolo, ki je 5 ur hoda od tega mesta. Pozimi je zakopana

Fantek, ki ga je oče pripeljal v šolo pod vrhom 1919 m visokega Vlašića nad Travnikom

v visokem snegu, poleti jo obkrožajo zeleni pašniki in gozdiči. Leži približno 1800 m nad morjem, pod vrhom 1919 m visokega Vlašića. Del pogorja je porasel z gozdovi, precej pa je puščobe in goličav. Za časa Avstro-Ogrske je bila tu speljana ozkotirna železnica kolikor mogoče visoko, da je bilo moč odpeljati več lesa.

Vlašić ni dolgočasen. Lahko bi ga primerjali z našo Veliko Planino, saj je ves posut z lesenimi kočami »čobanov«, ki so že stoletja prirasle na to pogorje. Pastirji ne grade novih koč, le stare tu pa tam obnavljajo. Tu žive vse leto s svojimi čredami. Vlašič je njihov dom, tu imajo ovce in majhne njivice, ki so si jih uredili nižje, v zatišju. Ovce pa jim dajejo volno in sir, ki ga ob semanjih dneh na majhnih konjičkih tovorijo v dolino, v Travnik.

Življenje je tu drdo... Poleti paša, pozimi visok sneg in lačni volkovi, ki pridejo pogostokrat prav do koč. Prav tako medvedje... Koče morajo imeti majhna okenca, ovce pa čuvajo veliki psi ovčarji.

Takšen je Vlašič. S skopo in trdo roko reže kruh svojim ljudem. Vendar pa je tudi tu šola našla svoje mesto. Zgrajena iz neobtesanih hlodov in pokrita s shodlami, se pozimi kar izgubi v visokem snegu in je popolnoma odrezana od sveta.

Vendar kdo bi zadržal šolarje? Ko sem jih obiskal, čeprav v vojaški sukanji, nisem mogel skriti svoje poklicne radovednosti.

V učilnici so se v pretesnih klopeh stiskali otroci. Bolj ko sem jih opazoval, težje sem razumel, kako morejo ta dobra bitja premagovati snežne zamete. Na dolgi poti do šole se jim nabere sneg v volnenih nogavicah, v gumijastih ali usnjenih opankah... Kako morejo vsi mokri in premraženi mirno slediti učitelju, sem se spraševal. Otroci so oblečeni skromno, vsak delček obleke pa je izdelan doma. Vendar nisem dobil vtisa, da so to siromašni in lačni otroci. Zdravje in dobra volja sta odsevala z njihovih lic! Vsak ima s seboj lonček za toplo mleko ali kavo, pouk pa pričnejo šele ob devetih. Včasih se zgodi, da nimajo pouka, to je takrat, ko do šole zares ni mogoče priti.

Sredi šolske ure je oče pripeljal sina v razred:

»Nisem si ga upal pustiti samega. Visok sneg je, pa tudi zaradi zveri...« Pri prijatelju je počakal, da je bilo pouka konec, potem sta s sinom odšla domov. Tudi drugi šolarji so se razbežali po ozki gazi...

Pomenila sva se z učiteljem, fantom iz Travnika. Pokazal mi je dve učilnici pa še sobico in kuhinjo zanj.

»Elektrika je pri nas pojem, saj sveti v vsem letu le teden dni. To je takrat, ko v bližnjem logarskem domu poženo agregat...«

Učil nimajo, le nekaj slik visi po steni. Občina jim je podelila Tomosov moped, da se lažje srečujejo z dolino, pot pa je tako prevozna šest mesecev v letu. Gozdna cesta vodi po trasi nekdanje ozkotirne železnice. Učitelju delata v prostem času družbo edinole tranzistor in šolski snažilec.. Ta je obenem tudi kuhar za šolarje in učitelja. Da je pri svojem delu mojster, sem se prepričal, ko sem poskusil okusno bosensko pecivo.

Tako sem se srečal z Vlašićem... Zameten v lesketajočem se snegu, poln lepih planot, gozdov in smučišč se mi je zdel čudovit. Ko pa sem spoznal, kako trdo je tu življenje, so me prevzele drugačne misli, in nisem se čudil, da učitelj težko vzdrži tam gori.

Spomnil sem se šol v Sloveniji... Marsikje je težko, toda nobena šola se ne bi mogla primerjati s to, ki sem jo videl na Vlašiću. Naši učitelji vse prepogosto jadikujejo tam, kjer ni treba in kjer je življenje mnogo bolj rožnato kot tu, v bosenskih gorah...

Miha Haler

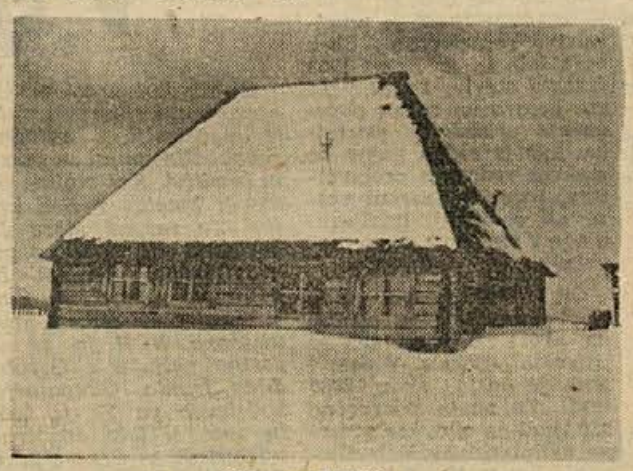

Šola na Vlašiću

Otroci na poti v šolo (marca 1962)

DEJAVNOST DPM

Pretekli petek se je novi odbor DPM v Kostanjevici zbral na svojo prvo redno sejo in jo razširil še s člani pionirskega starešinskega sveta. Izvolili so za predsednico ponovno učiteljico Stano Gajšek, ki že več let vodi društvo. Na seji so sprejeli nov delovni načrt, ki kaže veliko skrb DPM za srečno mladost naše mladine, za njene zdravstvene, socialne in vzgojne probleme.

Pogled na Vlasić — bosensko vasico

Priprave za štafeto mladosti

Občinski komite LMS se pripravlja skupno z referentom za šolstvo ObLO na praznovanje 70. rojstnega dne predsednika Tita. V letošnji štafeti bodo poleg športnikov in odraslih, sodelovali učenci iz vseh šol v občini. 9. aprila bo ob 18. uri slovesen sprejem lokalnih štafet iz Kostanjevice, Velikega Trna, Zdol, Dolenje vasi in Koprivnice. Po slavnostnem sprejemu bo ob 18.20 uri zvezna štafeta krenila proti Novemu mestu.

Je za ljudi res vse dobro?

Zapiski s plenuma občinskega sveta Svobod v trebanjski občini

Povabljeni delegati so se zbrali v sejni dvorani ObLO. Nekaj delegatov je manjkalo. Pa je beseda vseeno stekla in kmalu je vsakdo dodal kakšno misel k skupnemu razgovoru.

Vse delo plenuma se je največ sukalo okrog estetske vzgoje. Zdaj bodo nalogo za estetsko vzgajanje občanov prevzela prosvetna društva, zato je moral dati plenum nekaj pobud in napotkov.

Včasih so bila po posameznih krajih olepševalna društva, ki so vsaj nekoliko skrbela za estetsko podobo kraja. Danes pa skrbe za to predvsem turistični kraji, ker vsakdo raje obišče lepši kraj. Toda Dolenjska je turistično slabo razvita. Zlasti v nekaterih od prometa odmaknjenih krajih prebivalci menda menijo, da je zanje vse dobro. Pa tudi časa nimajo, da bi okolje, v katerem živijo, lepo uredili, kajti zdaj je na kmetih manj delovne sile.

Včasih je na oknih vaških hiš cvetelo več nageljnov. Nageljni, rožmarin in še marsikaj drugega bi lahko krasilo naša domovanja. Boriti se bo treba proti kiču, slabim slikam. Najprej pa bodo morali prosvetni domovi z okolico postati prostor, kjer se bo res čutilo, da je to žarišče kulturnega življenja.

Kajpada sodelavci društev ne bodo mogli priti v vsako vas. Povezali se bodo s šolo in trgovino. Prva bo estetsko vzgajala učence. Na osnovni šoli v Šentrupertu so v ta namen že ustanovili estetski krožek. Tako bo morda kakšna misel o lépem zašla do naših vasi. In če bi se morda za lepo umitimi okni spet pojavili nageljni in če bo izginila s stene kakšna slaba slika, bo to že napredek.

Pa trgovina lahko marsikaj napravi. Okusno urejene izložbe bi vzgajale, pa tudi v trgovini bi moralo biti manj šare. Zato ne smejo prevladovati samo komercialne težnje. Treba bi bilo potrošniku svetovati, kaj mu pristoji in spada v njegovo stanovanje. Zlastim tistim, ki so v stiku z ljudmi, je treba izoblikovati okus.

Na plenumu je tekla beseda tudi o klubih. V naši občini še niso prav zaživeli. Morda še najbolj zato ne, ker si ljudje predstavljajo klub kot prostor, kjer se bo pilo in kvartalo. Marsikje se pa seveda borijo tudi z materialnimi težavami. Le tovariš iz Velikega Gabra je povedal, da je pri njih klub že zaživel.

Teden pred občinskim praznikom bo v Trebnjem kulturni teden. Delegati so na plenumu že živahno razpravljali o tem, katera društva bodo na njem sodelovala in s čim. Ker bo tale teden v naši občini prvič, vlada zanj še večje zanimanje.

Ob koncu so se vse točke dnevnega reda strnile v eno samo misel: pomagati društvom, da bodo izvedla vse naloge, ki jih čakajo v letošnji sezoni. Estetska vzgoja pa naj bo letos vodilna misel, ki naj bi jo prosvetna društva posredovala predstavnikom vseh ostalih društev in organizacij na vasi.

Danica Zupan

Razveseljiva pobuda »OBVESTIL«

Krajevna organizacija SZDL Center v Novem mestu je pričela letos izdajati šapirografirana »Obvestila«. Glasilo seznanja člane z delom družbenih organizacij in Socialistične zveze ter z odloki in ukrepi komune, ki se neposredno tičejo volivcev. Prva številka je izšla na 6 straneh v 500 izvodih, druga pa na 14 straneh v 600 izvodih. Glasilo finansira krajevna organizacija iz članarine in ga brezplačno dostavlja vsem družinam na območju terena Center. Zadnji zbori volivcev na tem terenu so bili zelo dobro obiskani, volivci pa so v nadvse živahni razpravi zastavili kopico vprašanj prav po zaslugi »Obvestil«, ki so jih vnaprej informirala o programu zborov volivcev. Uspela pobuda krajevne organizacije Center je ponoven dokaz tega, da je dobra obveščenost pogoj za demokracijo in pestro družbeno življenje.

Šahovsko tekmovanje na Suhorju

Prejšnjo nedeljo je pionirski odred s Suhorja organiziral občinsko pionirsko šahovsko tekmovanje, ki so se ga udeležile štiri ekipe: dve s Suhorja in po ena iz Metlike in Podzemlja. Najprej je bilo ekipno tekmovanje med pionirskimi odredi.

Rezultati: Suhor I : Metlika 3,5:0,5, Suhor I : Podzemelj 3:1, Suhor I : Suhor II 4:0, Metlika : Podzemelj 2,5:1,5, Metlika : Suhor II 4:0, Podzemelj : Suhor II 4:0. — Vrstni red je naslednji: 1. Suhor 10,5 točke, 2. Metlika 7 točk, 3. Podzemelj 6,5 točke, 4. Suhor II 0 točk.

Potem je sledil turnir posameznikov. Ker je bilo veliko šahistov, so bili razdeljeni v dve skupini. Po trije prvoplasirani iz vsake skupine so igrali finalni turnir. — Vrstni red: 1. Drago Predovič (Suhor) 4,5, 2. do 3. Tine Nemanič (Suhor) in Zdravko Pavlovič po 3, 4. Julij Štampohar (Podzemelj) 2,5, 5. Darko Barbič (Metlika) 2, 6. Stane Žlogar (Suhor) 0.

Kakor kažejo rezultati ekipnega prvenstva in turnirja posameznikov, so mladi šahisti s Suhorja precej napredovali in so trenutno najboljši šahisti v občini ter bodo lahko občino zastopali na okrajnem prvenstvu. — S pionirji je tekmovala tudi poinirka Anica Stefanič iz Podzemlja, ki je zelo dobra.

D

IZ MOKRONOGA

Dom Partizana v Mokronogu je letošnjo zimo še preživel. Sicer so že večkrat razpravljali, na kakšen način pristopiti k popravilu, a ostalo je le pri besedah. Kdo bo poskrbel, da bo dom popravljen? Vsako odlašanje povzroča večje stroške. Letošnja zima nam je bila naklonjena, sicer bi slabo ostrešje podleglo teži snega.

V tovarni »Iskra« — obrat Mokronog so ustanovili aktiv LMS, po katerem so že dalj časa čutili potrebo. V obratu so zaposleni večina mladi ljudje. Ko bo organizacija tu zaživela, bodo ustanovili »Klub mladih proizvajalcev« kot eno izmed oblik dela organizacij LMS. Program, ki so si ga začrtali, je obsezen. Želimo jim veliko uspeha!

Izpiti za šahovske sodnike

V nedeljo bodo v Novem mestu v malem salonu hotela »Kandija« izpiti za šahovske sodnike. Vsi, ki bodo uspešno opravili izpit, bodo dobili naziv okrajnega šahovskega sodnika.

Smrtna nesreča pri podiranju drevja

30. marca je odšel tovariš Anton Kocjan iz Zabukovja pri Trebelnem s svojo ženo v gozd napravljat drva. Pri podiranju se je drevo naslonilo. Posekala sta še drugo, ki pa se je ravno tako naslonilo. Da bi posekano drevo le spravila na tla, sta ga hotela spodnesti. Pri spodnašanju je veja drugega drevesa oplazila pokojnega Kocjana po glavi, da je zaradi poškodb na glavi takoj podlegel.

Pokojnik je zapustil zelo bolne starše, ženo in troje otrok, od katerih ima najstarejši pet let in pol.

—le—

Okrajno šahovsko prvenstvo

V soboto se je v Novem mestu pričelo tretje okrajno šahovsko prvenstvo. Na prvem prvenstvu je zmagal Igor PENKO, na drugem Slavko SITAR, ki sedaj brani naslov. Do sedaj je bilo odigranih pet kol. Zaradi številnih prekinjenih partij stanje ni jasno. V vodstvu je LEVIČAR iz Vidma-Krškega, ki je izgubil le proti SITARJU. Presenečenje je bila zmaga CEGLARJA s Senovega nad SITARJEM, kakor tudi BARTOLJEV poraz proti MATJAŠIČU.

Stanje po petem kolu: LEVIČAR 4 točke, TISU 3,5, PENKO 3 (2), SITAR IN CEGLAR 3 (1), MATJAŠIČ 2,5 (1), BARTOLJ 1,5 (2), KMETEC 1 (1) itd.

V tednu tiska so bila vsa večja izložbena okna trebanjskih trgovin in drugih lokalov polna knjig, časopisov, revij, reklam in parol. Ljudje so z zanimanjem ogledovali okusno urejene izložbe, kar je zelo lepo poirdilo, da je teden tiska uspel. Zelo okusno so bile prirejene tudi razstave na Mirni, v Mokronogu in Šentrupertu

Servisna kovinska delavnica v Trebnjem se naglo povečuje. Na sliki vidimo delavce, ki dokončujejo dela pred novim obratom te delavnice

Kam po končani osemletki?

Zavod za zaposlovanje delavcev v Črnomlju se resno ukvarja s tem, kako najpravilneje usmerjati mladino, ko konča osemletko, v razne poklice. V naši občini bo letos končalo osemletko 75 učencev in 128 učenk. Zavod je izvedel anketo na vseh osemletkah. Največ, to je 44 učencev, je izrazilo željo za nadaljnje šolanje na gimnaziji, 35 na tehnični srednji šoli, 26 pa se jih želi izučiti za trgovce, za učiteljski in vzgojiteljski poklic se jih je odločilo le 7, za gostinstvo 1, za kovinsko stroko 15, za tekstilno in usnjarsko 13 in za administrativno šolo 12.

Ali lahko ustrežemo željam naše mladine?

Težko je vskladiti želje mladine in možnosti, ki so na območju komune. Najlaže bo ugoditi tistim, ki želijo nadaljevati šolo v gimnaziji, seveda če so iz mesta in bližnje okolice. Znatno težje bo ugoditi tistim, ki se želijo izučiti v trgovski stroki, ker je zelo malo mest za vajence te stroke. Trgov, si želijo za vajence zlasti fante, dekleta pa odklanjajo. Za uslužnostno obrt je le 7 kandidatov in prav tu so največje potrebe po vajencih. Posebno težko bo ugoditi željam ženske mladine, ker daleč presegajo število moške mladine. Ustanovitev redne ekonomske srednje šole in administrativne šole bi bila zelo ugodna rešitev, da bi zlasti ženska mladina prišla do primernega poklica.

Kako zavod usmerja mladino v poklice!

Zavod je imenoval poverjenike za poklicno usmerjanje mladine na vseh osemletkah. Ti poverjeniki so imeli že dve posvetovanji, v kratkem pa bodo imeli tretjega. Ob koncu šolskega leta bodo organizirali še eno anketo o željah mladine za poklic. Šolski poverjeniki so razpravljali o izbiri poklica s starši in mladino.

V mesecu poklicnega usmerjanja, v aprilu, ima zavod bogat program. Organiziral bo obiske mladine v gospodarskih organizacijah, podjetjih in tovarnah. Predvajali bodo več filmov za starše in mladino s področja poklicnega

usmerjanja. Razpisali bodo nagrado za najboljše naloge in izdelke v zvezi s poklicnim usmerjanjem. Psiholog, strokovnjak za poklicno usmerjanje, bo predaval mladini in staršem, kako izbrati najprimernejši poklic.

Jože Škof

Uredili bodo pešpot pri Štefanu

Na občnem zboru ZB v Semiču so sklenili, da bodo 22. julija odkrili spominsko ploščo 178 padlim in žrtvam iz semiškega področja. Za to priložnost bo treba urediti pešpot pri Štefanu, ki jo uporabljajo prebivalci kot bližnjico od železniške postaje v Semič. Pot je pozimi in ob slabem vremenu težko prehodna in tudi nevarna. S prostovoljnim delom je bodo popravili, na najbolj neprehodnih mestih naredili nekaj stopnic in ograjo. Za razsvetljavo bodo poskrbeli z dvema električnima svetilkama na drogovih. Gospodar Lojze Skala iz Mladice je že pristal, da bodo na njegovi zidanici vgradili števec in uredili odcep električnega voda. Organizacija ZB je prepričana, da bodo prebivalci darovali les za ograjo in za drogove ter tako kot lani s prostovoljnim delom sodelovali pri popravilu pešpoti. O pričetku akcije bodo pravočasno obveščeni.

Franc Derganc

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

Ljudje še vedno odhajajo

Občina Črnomelj je po velikosti (48.597 ha) druga v okraju, po številu prebivalstva pa šele šesta (16.811 — leta 1961) in je z gostoto 34,6 med najredkeje naseljenimi občinami v Sloveniji. Obsega 48 katastrskih občin s 186 naselji.

Leta 1880 je na istem ozemlju živelo 20.825 ljudi. Zaradi močnega izseljevanja je do leta 1910 število prebivalstva padlo na 16.970. V tem obdobju se je izselilo več kot 7000 ljudi. Vzrok izseljevanja je razen trtne uši, ki je uničila skoro vse vinograde, bila tudi slaba, izčrpana zemlja, ki je vedno manj rodila. Spretna reklama agencij raznih paroplovnih družb je izvabljala v Ameriko tudi take, ki jim doma eksistenca ni bila ogrožena.

Po prvi svetovni vojni je izseljevanje v ZDA skoro prenehalo. Usmerjeno je bilo v druge dežele, ker je bila pot v ZDA zaprta potekalo pa je v manjšem obsegu kot pred prvo svetovno vojno. Štetje leta 1931 ugotavlja skromen porast na 17.553 ljudi.

Druga svetovna vojna je precej razredčila prebivalstvo. Od leta 1948, ko je bilo le 16.237 ljudi, je prebivalstvo sorazmerno hitro naraščalo in je leta 1953 doseglo število 17.105. To gre gotovo na račun povečanega prirodnega prirastka, kar je reden pojav po vsakem redčenju prebivalstva, nastalem zaradi vojne ali epidemij. Izseljevanje je v tem času skoro prenehalo.

Od l. 1953 do 1961 pa je število prebivalstva upadlo na 16.811. Delovna sila je ponovno odtekala. V osmih letih je odšlo skoro 2000 ljudi. To znaša povprečno 250 ljudi na leto, kar presega najintenzivnejše izseljevanje konec 19. stol. (približno 200 na leto).

Ljudje so se izseljevali predvsem iz hribovitih vasi, kjer se je prebivalstvo v primerjavi s prvim štetjem l. 1869 zmanjšalo skoro za polovico (na primer Sinji vrh, Podgora, Maverlen). Povečalo pa se je število prebivalstva v Črnomlju in okolici (Loka pri Črnomlju, Dobliče). Naselij z več kot 200 prebivalci je bilo v občini leta 1961 le 12. Leta 1869 je imelo na istem ozemlju 24 naselij več kot 200 prebivalcev.

Leta 1953 je na ozemlju črnomaljske občine bilo še 11.545 kmečkega prebivalstva — 67,5 odst. vsega prebivalstva, aprila 1961 pa le še 9270 — 55 odst. Kmečko prebivalstvo je v osmih letih upadlo za 12,4 odst. vendar še vedno presega polovico vsega prebivalstva.

10,5 odst. industrijskega prebivalstva kaže na razvoj industrializacije, ki je še bolj vidna, če prištejemo še 4,2 odst. prebivalstva, ki se preživlja z rudarstvom. Vendar industrija doslej ni mogla zaposliti vse razpoložljive delovne sile, ki je zato v zadnjih osmih letih pospešeno odhajala.

Še posebno kričeče številke o odtoku delovne sile kažejo podatki o starostnih kategorijah. Od 7. — 13. leta starosti je bilo leta 1961 17,7 odst. vsega prebivalstva, od 18. — 24. leta pa le 10,4 odstotka.

V občini je sorazmerno visok odstotek novorojenih (1,9 odst., povpreček v Sloveniji znaša 1,7 odst.). Če bo industriji uspelo delovno silo obdržati doma, potem bo prihodnji popis prebivalstva pokazal bolj razveseljivo sliko kot leta 1961.

M. D.

V delavske svete samo najboljše člane kolektiva

28. marca je v Črnomlju zasedal razširjeni plenum občinskega sindikalnega sveta. Povabljeni so bili predsedniki sindikalnih podružnic, predsednik DS in člani izvršnega odbora obč. odbora SZDL. Namen posvetovanja je bil, da bi se pogovorili o pripravah za izvedbo volitev v delavske svete. Glede na to, da je vprašanje velikega pomena, je toliko bolj važno tudi pravilno kadrovanje, saj je dober kader osnovni pogoj za uspešno vlogo delavskega sveta. Plenum je prav za razpravo tega vprašanja odmeril malo več časa, kot bi ga sicer, poudaril pa je, da so naloge, ki so pred delovnimi kolektivi, izredno težke, a važne za nadaljnji razvoj gospodarskega in komunalnega sistema.

V razpravi je bilo poudarjeno, da morajo biti kandidatne liste sestavljene na podlagi razprave celotnega delovnega kolektiva. Tam ima vsak pravico, da pove, koga bo predlagal za kandidata in zakaj se je zanj odločil. Pri sestavljanju te liste bo treba paziti, da ne bo izostal glas mladih proizvajalcev. Dogodilo se je že, da ni bilo mladinca ne v upravnem odboru niti v delavskem svetu, čeprav so kolektiv sestavljali pretežno mladi ljudje.

Tudi pomožni organi delavskih svetov naj imajo v prihodnje več besede in pristojnost, ki jim pripada. Ugotavlja se namreč, da komisije ne delajo, da niso samostojne in podobno.

Navzoči so menili, naj bi za nove člane delavskih svetov pripravili seminarje. Ti bi bili lahko v okviru ljudske univerze, udeležili bi se ga morali res vsi novi člani. Primeren čas za seminarje bi bil maj. Na seji komisije za delavsko in družbeno upravljanje pri ObSS in občinskem odboru SZDL bodo o tem podrobneje razpravljali. Ljudska univerza že pripravlja osnutek programa za seminarje.

LOJZE STARIHA

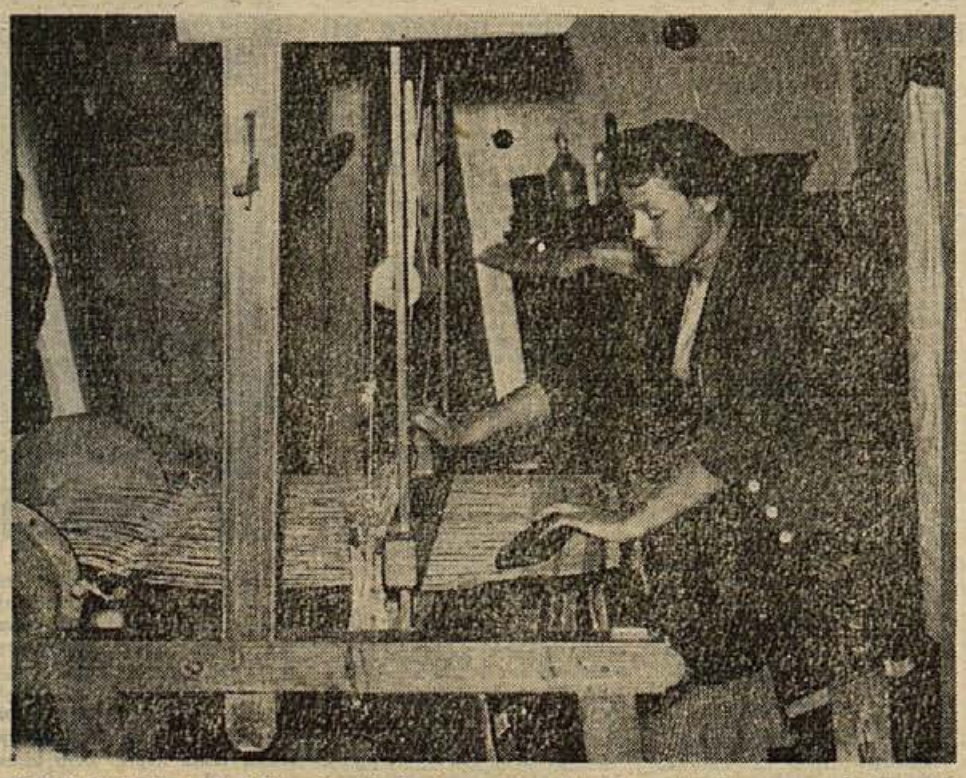

V Beli krajini ponekod še vedno tkejo doma. Domača obrt naj bi se po predvidevanjih pravkar sprejetega perspektivnega plana občine Črnomelj v prihodnjih letih močneje razvila

Poldetu Ileniču v spomin

Močan kot hrast si kljuboval vsem viharjem v stari Jugoslaviji, v narodnoosvobodilni vojni in povojni graditvi. Kot stotine poštenih kmetov v Beli krajini Te razpad stare Jugoslavije ni našel nepripravljenega, ker si bil napredno usmerjen. Zato si takoj našel stike z organizatorji NOB in se zavestno vključil v Osvobodilno fronto. Okupatorjev sodelavec pa Te je izdal in nato si leto dni trpel v zaporih v Črnomlju in Puli. Nisi klonil pred razrednim sovražnikom; ječa Te ni zlomila, morali so Te izpustiti.

Tvoja hiša in srce sta bila vedno na stežaj odprta že prvim partizanom. V roški ofenzivi si znova padel v roke sovražnikom, ki so Te odpeljali v zloglasno rabsko taborišče. Tu si preživel vse težobe internirancev, močna volja pa Te tudi tu ni zapustila. Povezal si se z organizatorji odpora in ob zlomu fašistične Italije takoj prijel za orožje, se vključil v Rabsko brigado in sodeloval pri razorožitvi fašistične vojske na Rabu in Cresu.

Telesno izčrpan si bil poslan domov, toda že oktobra 1943 smo Te videli v Gubčevi brigadi, pozneje pa tudi v drugih borbenih enotah NOV. Za svojo predanost, hrabrost in požrtvovalnost si bil večkrat odlikovan in sprejet v Komunistično partijo, kateri si ostal zvest do smrti. — Tudi po osvoboditvi nisi videl samega sebe in držal križem rok. Zavedal si se, da moramo krepko delati, če hočemo dati svobodni domovini novo podobo in ustvariti našim delovnim ljudem boljše življenje. Pomagal si povsod, kjer je bila Tvoja pomoč potrebna. Bil si tudi član OLO, član občinskega ljudskega odbora vse do svoje smrti, sekretar osnovne organizacije ZKS, član zadružnega sveta, graditelj gasilskega doma; pomagal si mladinskemu aktivu, udejstvoval si se v lovski organizaciji. Kjer je bilo delo — tam si bil tudi Ti!

Še pred kratkim nismo slutili, da Te napada huda in zavratna bolezen. Verjetno tega nisi vedel niti sam. Zato nas je Tvoja nenadna smrt tolikanj bolj pretresla. Pokopali smo Te zadnjo nedeljo ob številni udeležbi Tvojih soborcev, tovarišev in prijateljev, ki Te bodo, dragi Polde, ohranili v trajnem spominu. Ostal boš med nami tak, kot si bil vedno: skromen, tih, pošten, delaven in zvest tovariš ter prijatelj.

Počivaj mirno, dragi Polde, truden in izmučen popotnik, v svobodni domači zemlji! Sonce sije nad Tvojo Belo krajino, pomladne sape vejejo čez polja, livade in loze — ne bomo Te pozabili!

JANEZ ŽUNIČ

Za naš nadaljnji razvoj

Letos bo posvetila občina Metlika veliko skrbi in dela svojemu nadaljnjemu gospodarskemu razvoju. Obiskali smo tovariša Franka Molka, šefa odseka za gospodarstvo pri ObLO, in ga naprosili, da je odgovoril na nekaj vprašanj, ki bodo zanimala vse naše bralce. Medtem ko je bilo še pred 6 leti zaposlenih v takratnih podjetjih le okrog 200 ljudi, je danes glede tega v občini že precej drugače.

Kaj je bilo do sedaj storjenega na področju gospodarstva v občini?

— Mislim, da sta tovarna BETI in NOVOTEKS, obrat II, ki zaposlujeta okrog 550 ljudi, osnova nadaljnjemu razvoju in obenem pomemben prispevek pri reševanju komunalnih težav. Velik napredek so napravila tudi nekatera obrtna podjetja: Lesno predelovalno podjetje na primer je preusmerilo svojo proizvodnjo na galanterijske izdelke, ki jih tudi izvaža; Zavod za zaposlovanje invalidov s

METLIŠKI TEDNIK

svojimi konfekcijskimi izdelki, Pečarija Gradac, ki se je tudi uveljavila na trgu in skuša v glavnem s svojimi sredstvi razširiti proizvodnjo itd. Tudi ostala področja so stopila v drugo fazo. Zdravstvena služba je danes dobro organizirana, zgrajen je lep, sodobno opremljen zdravstveni dom. Zunanja podoba Metlike se je spremenila. Nova asfaltirana cesta je odpravila prejšnje luknje in blato. Važna pridobitev preteklega razdobja v komunalnih zadevah pa je popolna elektrifikacija vseh vaši v občini. Na področju stanovanjske izgradnje pomeni lep napredek 36 novih družinskih stanovanj, vendar stanovanjski problem še ni rešen. Omenim, naj, da je bilo med vojno samo v mestu požganih in porušenih 34 sanovanjskih hiš, ki jih je bilo treba večinoma obnoviti. Najmanj smo napravili na področju trgovine in gostinstva. Zgrajeni ali adaptirani so bili trije lokali, ki pa ne zadoščajo potrebam. Za razvoj gostinstva je bil v preteklem letu preurejen Vinomer pri Metliki, a v zaključnih delih je zgradba na Veselici. Predvsem pa je pomemben začetek gradnje hotela v Metliki.

Najvažnejše gospodarske naloge v letošnjem letu?

— Naštel bom kar posamezna področja. V industriji je predvideno povečanje strojne opreme in uvoz strojev za BETI. To vprašanje se vleče že dve leti. Ko bo to urejeno, nam bo dalo širše možnosti za proizvodnjo v naslednjih letih. Kmetijstvo je v takem stanju, da ga moramo začeti takoj urejati. Za to so programske osnove že izdelane, rešiti pa je treba še denarno stran. V načrtu imamo najprej obnovo 83 ha vinogradov, kar zahteva 160 milijonov din. Prva etapa naj bi se dovršila v treh letih. Nato razširitev zadružnega kmetijskega posestva na površini 140 ha, za kar je potrebno pripraviti in urediti lastninske odnose. S tem bi se povečala živinoreja. V ta namen se v Mestnem logu že gradi hlev za 100 glav živine.

Za bodoči razvoj turizma, ki ga bo prinesla modernizacija ceste čez Gorjance, je v prihodnjem letu predvidena zgraditev hotela. Za to bo potrebno investirati 87 milijonov din, kar pa rešujemo z natečajem.

Za razvoj kulturno-prosvetne dejavnosti moramo zgraditi kulturni dom na Suhorju, gasilski dom v Drašičih in dograditi v Podgorju učilnico za osnovno šolo. Najbolj pereč problem je vodovod. Pričet je bil že pred vojno, leta 1953 do 1956 smo nekaj nadaljevali, vendar je še zelo malo urejenega. To delo bi zahtevalo okrog 100 milijonov investicij, vendar občina ne zmore. Pričakujemo republiško pomoč.

Veliko skrb bomo letos posvetili stanovanjski izgradnji. ObLO je za to predvidel 18 milijonov din, gospodarske organizacije 14 milijonov, posojilo republiškega stanovanjskega sklada pa znaša 34 milijonov din. Tako bomo tudi tu nekaj napravili. Pri skupnem programu gospodarskega razvoja je predvidenih za vse panoge gospodarstva in za negospodarske dejavnosti okrog 493 milijonov dinarjev. Da bomo vse to lahko uresničili, je potrebna skrb ne samo gospodarskih organizacij, temveč vsega prebivaltva. Hotel bi še omeniti, da se ravno sedaj, ko se izdelujejo pravilniki o delitvi dohdka, opaža pri majhnih gospodarskih organizacijah in obrtnih podjetjih, da predvidevajo premalo sredstev za nadaljnji razvoj. To pa kaže na premajhno zainteresiranost pri reševanju skupnih problemov v gospodarstvu. Noben pravilnik do sedaj ne prevideva, da bi se vlagala sredstva za skupen razvoj, kar bi dvignilo raven našega kraja.

Kaj predvidevate v razvoju gospodarstva do zaključka petletnega plana?

— Večino tega sem že naštel. Mnogi problemi bodo morali v tem planu doseči končno fazo. Računamo pa, da bomo za te naloge in nove, ki bodo nastale v naslednjih letih, morali vložiti okrog milijardo in pol investicijskih sredstev za vse panoge gospodarstva in negospodarske dejavnosti. Vrednost proizvodnje, merjena na podlagi družbenega bruto produkta, bo leta 1965 dosegla okrog sedem milijard dinarjev.

Li.

Začetek del pri obnovi gorjanske ceste

Bela krajina je povezana z ostalo Slovenijo z železnico in cestami. Gorjanska cesta, ki jo povezuje Belo krajino z Novim mestom in z avtomobilsko cesto Ljubljana—Zagreb, je v zelo slabem stanju. Ravno tako so v slabem stanju ostale ceste v Beli krajini, da sploh ne moremo govoriti o kakem sodobnem prometu. V vsej Beli krajini sta le dva kilometra asfaltirane ceste (Črnomelj — Kanižarica), — medtem ko so ostale ceste makadamske.

Zaradi tega Belokranjci toplo pozdravljajo modernizacijo gorjanske ceste prvega reda Metlika—Novo mesto, ki se je začela 1. aprila. Za ureditev ceste v letošnjem letu je predvidenih skupno 180 milijonov dinarjev; republiških sredstev bo 160 milijonov, a ostalo bodo prispevale občine in okraj. Letos bodo nadaljevali z urejanjem ceste od Metlike do železniške postaje in železniškega mostu, ki se je začelo lani, a so dela ostala nedokončana. Prav tako bodo pričeli z modernizacijo ceste od Metlike proti Suhorju. Hkrati se bodo pričela dela onstran Gorjancev od Koroške vasi do Zajca, kjer je cestišče v glavnem že urejeno. Tu bodo porabili okrog 38 milijonov, a ostalo na metliškem odseku. Zato lahko pričakujemo, da bo cesta razširjena in asfaltirana na Suhorju.

Cesto bodo gradili po že pred leti izdelanem načrtu, ki ne predvideva preložitve ceste. Od večjih gradenj lahko omenimo le gradnjo mostu pri železniškem nadvozu in mostu v Trnovcu pri Sušici, kjer bo potrebno cesto preložiti in uravnati nevarni ovinek pri sedanjem mostu čez Sušico.

Zgornji ustroj cestišča bo moral biti nekoliko bolj utrjen in iz boljše asfaltne mase, ker je predel kmečki in lahko računamo še precej na promet z vprežnimi vozili.

Ureditvena dela je prevzelo novoustanovljeno cestno podjetje iz Novega mesta, ki bo na tem gradbišču stalno zaposlovalo okoli 80 delavcev. Že zdaj tečejo pripravljalna dela. Pri gradnji ceste bodo sodelovale tudi mladinske delovne brigade, tako ena občinska, ki bo štela 50 brigadirjev, in več okrajnih, ki jih bo organiziral okrajni komite LMS.

Modernizacija predvidenega sektorja gorjanske ceste bi morala biti končana v letošnjem avgustu. Seveda je uspeh odvisen od vremenskih razmer.

Belokranjci in ostali so zainteresirani, da bi letos z razpoložljivimi sredstvi uredili čimveč kilometrov ceste. Začetka del pri rekonstrukciji ceste so veseli vsi, posebno Belokranjci, ki pričakujejo, da bo v doglednem času celotna gorjanska cesta urejena in usposobljena za sodoben promet.

Janez Dragoš

■ **II. mednarodni sejem tobaka** bo od 3. do 11. septembra v Skopju. Domače in tuje tovarne bodo na njem prikazale sredstva za proizvodnjo, obdelavo, industrijsko izdelavo tobaka in tobačni promet. Razen tega bodo obiskovalci lahko videli naprave za modernizacijo in mehanizacijo tehnološkega postopka v industrijski predelavi tobaka.

■ **V rudniku Tušnju** pri Tuzli bodo okrog prvega maja začeli kopati kameno sol. Pripravljalna dela so petakala 12 let, rudnik pa bo do konca urejen šele 1965. Tedaj bodo nakopali kakih 600 ton kamene soli, s čimer bo zanesljivo zagotovljena ena od potrebnih surovin za razvoj domače industrije plastičnih mas.

GLEDALIŠKE VESTI

Zelo radi pravimo, da je Metlika kulturno središče, vendar Metličani že štiri mesece niso imeli prilike, videti gledališkega dela. Kje je vzrok? Verjetno v razmerah, ki vladajo pri prosvetnem društvu. Razveseljivo je, da je pred kratkim začela vaditi skupina mlajših igralcev francosko komedijo Srečni dnevi. Želimo, da bi jih kmalu videli na odru.

Vse drugače je v Gradcu. Tu so pionirji že proti koncu janskega leta uprizorili mladinsko dramsko delo »Kekec«. Pred kratkim pa so se predstavili z dobro naštudirano komedijo Marijana Marinca »Poročil se bom s svojo ženo« še odrasli. Igrali so v več krajih, a 1. aprila na Suhorju. Za Suhor je bil to kulturni dogodek. Dvorana je bila polna. Posebno dobro, prepričevalno je zaigral glavno vlogo zdravnika mladi igralec Bogomir Jakša. Vsekakor moramo pohvaliti še Julija Kočevarja, ki je igral očeta zdravnikove žene. Naj omenim še naslednje igralce, Malči Plut, Anico Malnarič in Ivanko Marentič.

Komedijo je uspešno režiral Rudi Dim. — V Gradcu bodo v tej sezoni uprizorili še eno igro. Tokrat se pripravljajo mladinci. Pohvalen zgled!

Tudi na Suhorju vadijo člani igralske družine prosvetnega društva komedijo Vozel. Kmalu jo bodo zaigrali na domačem odru.

Tako skrbi »naša teta Micka« v metliški osnovni šoli že več let za lačne želodčke, saj dobiva v šolski kuhinji kosilo približno 100 in malico skoraj 400 učencev. Težko pričakujejo nove prostore, saj so sedanji veliko premajhni. — Kako napredujejo člani fotografskega krožka na metliški osnovni šoli, pa vam lepo pove njihova gornja fotografija! Le tako naprej, mladi fotoamaterji!!

Zapisek ob tednu tiska

Ni prav, da je šel teden tiska tako bežno mimo nas. Uvod je bil dober. Ustnega časopisa, ki je bil v petek, 23. marca v Metliki, se je udeležilo skoraj 400 ljudi. Dvorana je bila nabito polna. Prisotni so z velikim zanimanjem poslušali in sprejemali potek ustnega časopisa, saj je bila to prva tovrstna prireditev v Metliki.

Uvodnemu zunanjepolitičnemu pregledu je sledil razgovor novinarja s predsednikom občine o družbenem načrtu za letošnje leto. Tudi razgovor s predstavniki krajevne organizacije Socialistične zveze v Metliki in direktorjem kmetijske zadruge je pritegnil poslušalce. Posebno so »vžgale« zadnje vesti.

Ljudi so najbolj zanimale fotografije iz Metlike in samega ustnega časopisa. Za poživitev je poskrbel »Trio KMG« (Kraševec — Mihelčič — Gašperšič) in tamburaški orkester osnovne šole v Metliki. Ob zaključku je bilo nagradno žrebanje. Praktične nagrade so prispevale gospodarske organizacije.

V prejšnjem tednu je bilo predavanje o vlogi in pomenu tiska, s posebnim ozirom na tisk NOB. Predvajan in komentiran je bil diafilm o partizanskih tiskarnah in dva ozkotračna filma: Kako nastane knjiga in Kako nastane časopis. Zelo kvalitetno predavanje. V Metliki je bil slab obisk (zlasti starejših je bilo malo!), na Suhorju in v Gradacu pa je bil boljši.

Že pred 14 dnevi, ko se je pri nas začel teden tiska, je bila odprta razstava del belokranjskih knjževnikov in književnikov, ki so pisali o Beli krajini. Razstavo je organiziral Belokranjski muzej. In obisk? Zelo slab, saj se je tako zanimive in lepo urejene razstave udeležilo le malo ljudi. Človek se vprašuje, komu je bila razstava namenjena, če ne Metličanom. Ali je vzrok mogoče slaba propaganda?

Za ta teden je na programu klubski večer. Prof. Jože Dular bo predaval o kulturnem deležu Bele krajine.

Zakaj je šel teden tiska tako bežno mimo nas?

Janez Dragoš

»Veselica« bo prav kmalu odprta

Preurejanje gostišča na »Veselici« pri Metliki bo prav kmalu končano. S tem bomo na našem področju dobili prvi gostinski objekt, ki bo prav zato, ker je nekdanja zidanica preurejena v gostišče, pomenil turistično posebnost. »Veselica« obeta postati lepa in prijetna turistična izletniška točka za Metličane, saj stoji sredi venogradov, le 15 minut hoda od Metlike, brez dvoma pa bo tja zašel tudi marsikak tuji turist, ker bo po preurejeni cesti možen dostop z avtomobili. Lep razgled na Gorjance in širom po dolini Kolpe ter prijetno domače okolje sta veliki prednosti »Veselice«. Kot vse kaže, bo za prvomajske praznike že sprejela prve goste.

Milan Škrabar iz Gradca: občinski prvak v namiznem tenisu

Občinska zveza za telesno kulturo je preteklo nedeljo izvedla občinsko prvenstvo v namiznem tenisu za pionirje in člane, ekipno in posamezno. Ekipni občinski prvak med pionirji je namiznoteniška sekcija Sportnega društva osnovne šole Metlika v postavi: Matkovič, Ružič in Gašperič. Drugo mesto so zasedli pionirji osnovne šole Podzemelj v postavi: Stipanič, Beličič in Stampohar. Med posamezniki je osvojil naziv občinskega pionirskega prvaka Matkovič, sledita Gašperič in Ružič. Vsi so člani Sportnega društva osnovne šole v Metliki.

Pri članih sta nastopali samo dve ekipi, in to: namiznoteniška sekcija TVD Partizan Gradac in Metlika. V tem srečanju so Metličani premagali nasprotnike iz Gradca s 4:1. Vsa srečanja so bila zelo zanimiva, posebno, ko so igrali posamezno. Po lepih borbah je zasluženo postal občinski prvak Škabar, član TVD Partizan Gradac, drugo mesto je osvojil Hrnjak, tretje pa Toni Gašperič (oba člana TVD Partizan — Metlika).

Li

Avtobusno postajališče v Dolu pri Suhorju

Prebivalce Dola, Ravnac in žužemberških vasi Drage, Popovači in ostalih, razsejanih po Gorjancih tja do Radatovičev, moti samovoljna prestavitev postajališča v Dolu, ki je bilo bilzu kapelice na križišču tudi z avtomobili vozne ceste, držeče v vse navedene vasi. Nenapovedano so sneli obvezni znak postajališča in ga pribili nekaj sto metrov niže na oreh z izgovorom ,da je tu cesta ravna. To ne bo držalo, ko se vendar cesta od Vahte do Metlike v vsej dolžini 14 km venomer spušča in nikjer ni tako strma, da bi se avtobusi ne mogli ustavljati. Vzrok mora biti drugje in dvomimo celo, da uprave avtobusnih podjetij vedo za tiho premestitev postajališč. Resnica je, da s tega novega postajališča ni poti nikamor. Potniki si pomagajo po gosjih stezicah skozi grmičevje med kraškimi skalami čez dvorišča, koder jih sprejemajo in spremljajo sršeči pogledi in nezaželene besede na njihov račun, pa spet na cesto v navedene vasi

Smatramo, da je treba vrniti postajališče na staro mesto h križišču. Podjetja se naj zavedajo, da je avtobusna zveza zaradi potnikov in ne narobe!

Skrb za probleme šol je naša skupna naloga in dolžnost!

V novomeški občini je 35 osnovnih šol, ena posebna osnovna šola, tri srednje (gimnazija, ekonomska in učiteljišče), dve nižji strokovni šoli, vajenska šola ter trije vrtci in dva dijaška doma, ki so v celoti ali deloma finansirani iz sklada za šolstvo ObLO. Zaradi neprimernih prostorov in premajhnega števila učencev so začasno zaprte štiri osnovne šole. Učenci le-teh se vozijo v šolo, kjer so redne avtobusne zveze in plačuje občinski ljudski odbor del prevoznih stroškov.

Lani so po uveljavljenju Zakona o finansiranju šolstva prejele šole sredstva za svojo osnovno dejavnost od občinskega sklada za finansiranje šol. Šolanje učenca na osnovni šoli je stalo okrog 35.000 dinarjev. V vseh osmih letih izda skupnost za vsakega učenca 280.000 dinarjev ali več kot četrt milijona, medtem ko so letni stroški na učenca v ostalih šolah različni in so znašali v letu 1961 od 60.000 do 124.500 dinarjev. Ta znesek je le minimalen, preračunan po sredstvih, ki so jih šole prejele v letu 1961. Vedeti pa moramo, da so lani šole porabile razen za prejemke učiteljstva denar samo za najnujnejše potrebe: drva, elektriko, poštnino itd., da so za učila in učne pripomočke izdale zelo malo. To pa seveda vpliva na kvaliteto pouka, ki največkrat trpi prav zato, ker sodobnih učnih pripomočkov ni. Če hočemo v tem pogledu stanje izboljšati, je nujno, da si šole ustvarijo vsaj skromno zbirko učil. Minimalna zbirka učil in učnih pripomočkov za osnovno šolo pa stane 5,000.000 din. Če bi hoteli opremiti z učili vsaj vse popolne in razvijajoče se osnovne šole, ki jih je trinajst, bi morali imeti 65,000.000 dinarjev. Za primerjavo naj povemo, da so lani dobile šole v novomeški občini za materialne izdatke skupaj nekaj manj kot 36,000.000 dinarjev.

KAKO SE FORMIRAJO SREDSTVA ZA ŠOLSTVO?

Zmotno je mnenje, da prispevajo za vzdrževanje šol potrebna sredstva neposredno gospodarske organizacije. Prispevek, ki je predpisan z zveznim predpisom, se odvaja od čistih sredstev, ki so jih podjetja odvajala že pred zakonom o finansiranju šolstva za potrebe skupnosti. Ta delež znaša 6 odstotkov od »proračunskega prispevka« gospodarskih organizacij pred delitvijo, medtem ko gredo 4 odstotki v republiški sklad za šolstvo. Ta sredstva so namenjena samo za investicije v šolstvu. Letos bodo predvidoma znašala kakih 60 milijonov din. Uporabiti jih smemo samo za gradnjo in popravila šol.

Letos potrebujemo v občini 400 milijonov din za redno delo šol

Za redno delo šol pa dobiva sklad sredstva neposredno iz občinskega proračuna. Občinski ljudski odbor mora s svojim družbenim planom določiti odstotek svojih sredstev, ki se stekajo v sklad. Tako je lani namenil šolam 37,5 odstotkov vseh svojih dohodkov. Letos bi bilo potrebno za kolikor toliko redno delovanje okrog 400 milijonov.

Problem je v občini Novo mesto še bolj pereč, ker ni dosledno rešeno medobčinsko finansiranje srednjih in strokovnih šol. Okrajni ljudski odbor je v tem pogledu sprejel ustrezna priporočila, na podlagi katerih bi predvsem gospodarske organizacije prispevale družbenim skladom za šolstvo del sredstev, ki so namenjena za vzgojo strokovnih kadrov. Ti skladi pa bi morali dati ta namenska sredstva tistim občinam, kjer so srednje in strokovne šole. V občini Novo mesto je bilo že 1961 izdano priporočilo gospodarskim organizacijam v omenjenem smislu, odziv pa je bil malenkosten (približno 3,000.000 din skupno).

Predvidoma bi znašala letošnja vsota iz proračuna za potrebe šol okrog 365 milijonov din. V tej vrsti pa je zajeto tudi 10-odstotno povečanje dopolnilnega proračunskega prispevka, o katerem so razpravljali zadnji zbori volivcev. Dopolnilni proračunski prispevek znaša torej skupno 15 odstotkov od rednega proračunskega prispevka, kar znese od čistih plač približno 2—3 odstotka in ne 15 odstotkov, kot se je ponekje napačno tolmačilo. Večina občanov je z razumevanjem podprla predlog ObLO o uvedbi dopolnilnega proračunskega prispevka. So pa tudi izjeme, predvsem v nekaterih gospodarskih organizacijah (Novoteks — IMV), kjer predlog ObLO ni bil sprejet. Res je, da je pri tem neposredno prizadet potrošnik, res pa je tudi, da šole vzgajajo kadre ne samo za občinsko upravo, temveč predvsem za gospodarstvo in ostale družbene službe. Žal so se pri teh odločitvah včasih videli le lokalni in osebni interesi, ne pa interesi komune kot celote.

Ali bomo nekatere šole zaprli?

Vsem večjim šolam primanjkuje prostora, tako da grozi pouk v izmeni. Pojavlja se resno vprašanje prostornih kapacitet srednjih šol, saj bo samo v novomeški občini končalo letos osemletko pribl. 500 otrok, od katerih se najmanj 50 odst. želi nadalje izobraževati. Srednje šole pa lahko sprejmejo le kakih 150 otrok. Kam z ostalimi? To so vprašanja, ki bi jih morali imeti pred očmi vedno, kadar razpravljamo o sredstvih šol, da niti ne omenjamo ostalih, kot so n. pr. pogoji dela in življenje prosvetnih delavcev, njih stimulacija, šolska oprema, učila, prostori itd.

Če se tega problema ne lotimo že sedaj z vso resnostjo, se postavlja vprašanje odgovornosti za situacijo, ki bi lahko nastala, ko bi morali zaradi odhoda prosvetnih delavcev in nemogočih pogojev dela zapirati šole.

Mislimo, da je o vsem tem potrebno razmišljati in že sedaj skupno zagotoviti vsaj minimalna sredstva za smotrno delo in razvoj šol.

Šentjernejsko čevljarstvo v likvidaciji

Čevljarska delavnica v Šentjerneju že dalj časa životari. Po ugotovitvah finančne inšpekcije NB in inšpekcije za delo pri ObLO nima pogojev za nadaljnji obstoj, pa tudi ne perspektiv. S posebnim odlokom ObLO gre zato delavnica v likvidacijo.

NOVOMEŠKA KOMUNA

Klubski prostor SZDL v Šentjerneju

Končno bo organizacija SZDL v Šentjerneju s kulturno - umetniškim društvom »Brata Pirkovič« dobila klubske prostore. Krajevni urad v Šentjerneju je za te prostore namenil eno sobo čevljarske delavnice, ki bo v kratkem prenehala z delom. Organizacija SZDL in KUD že delata načrte, kako bi sobo uredili. Težave so v tem, ker ni denarja, zato bodo člani s prostovoljnim delom sami mnogo naredili.

Če nam bo uspelo nabaviti nekaj šahov, naročiti revije in knjige, bo marsikateri Šentjernejčan raje zavil v klubsko sobo kot v gostilno. Upamo, da se tudi kulturnemu življenju v Šentjerneju obetajo lepši časi.

K. T.

Težka, pa tudi odgovorna naloga ljudskega odbornika

Na zadnji seji ObLO so se odborniki obeh zborov v eni izmed uvodnih točk dnevnega reda seznanili z zaključki zborov volivcev. Marčni zbori volivcev so med drugim razpravljali tudi o uvedbi nove stopnje občinskega prometnega davka, spremembi odloka o dopolnilnem proračunskem prispevku iz osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev ter o drugih odlokih. Medtem ko so šle druge reči srečno »mimo«, se je v razpravah o omenjenih odlokih na marsikaterem zboru volivcev zataknilo. Tako so ponekod volivci sprejeli oziroma odobrili le en odlok, drugje dva, precej zborov pa je »novosti« odklonilo. Seja ObLO je analizirala vse zaključke zborov in poskušala ugotoviti, kje smo tokrat naredili napako.

Ko je šlo za potrditev spremenjenega odloka o dopolnilnem proračunskem prispevku, je večina odbornikov z dvigom rok potrdila, da se strinja, le dva sta glasovala proti. Zakaj proti? Pojasnila sta: »Pri nas se je pravkar končal zbor proizvajalcev, ki te stvari ni odobril, zato tudi midva ne moreva reči »da«... «

Primer pove, kako težko je delo ljudskega odbornika. Ljudski odbornik velikokrat sam ne ve, za kaj pravzaprav gre, vendar je dolžan zadeve tolmačiti. Kako jih tolmači, je seveda odvisno od tega, kako zadeve pozna. Točna je bila ugotovitev, da bi moral biti ljudski odbornik bolj hraber pri tolmačenju, čeprav od njega ne moremo zahtevati, da bi bil do natankosti seznanjen z vsem novim. Kot proizvajalec ima često malo časa, da bi bil na tekočem. Najbolj se je to pokazalo na zadnjih zborih volivcev. Mnogi odborniki so sicer vedeli, da se uvajajo novi odloki, manj oziroma nič pa o tem, s kakšnim namenom. Drugje se je spet dokazala nesposobnost odbornikov oziroma njihova malomarnost, saj je bilo nemalo primerov, da zbori volivcev o podobnih spremembah in novostih sploh niso razpravljali. Če zdaj izvzamemo vse težave, neseznanjenost in druge probleme, kakor tudi neresnost, ki so jo pokazali mnogi ljudski odborniki, lahko ugotovimo le nekaj: res je, da ljudski odbornik velikokrat ne zmore vseh izredno zahtevnih nalog, zato naj bi v primeru, ko je treba volivcem pojasnjevati težje probleme, prišli na zbor volivcev pristojni organi ObLO. Če bi prej vsako stvar obravnavale tudi krajevne politične organizacije, bi bil vsi skupaj marsikdaj obvarovani nepotrebnih razprav o premajhni zainteresiranosti odbornikov oziroma o njihovih težavah. V dvoje ali celo bi šlo nedvomno lažje.

Ne glede na spodrsljaje na zborih volivcev v nekaterih krajih, so odborniki na seji obeh zborov ObLO večino odlokov soglasno sprejeli.

Mladina iz »Krke« rada igra

Večkrat slišimo, da se današnja mladina ne zna izživljati na lep in zdrav način, da vse bolj posnema filmske zvezdnike in jih obožuje, ve samo za ples in se ne zanima za nič drugega.

Da to ni tako, je dokazala mladina iz tovarne »Krka«, katere dramska skupina je pod vodstvom tov. Ciglerja naštudirala komedijo »Poročil se bom s svojo ženo«. S to komedijo, ki je prikaz sodobnega življenja, gostuje mladina po okoliških vaseh in je doslej obiskala že Bršlin, Stražo, Mirno peč in Trebnje. Povsod so jih povabili, naj še pridejo, mi pa jim želimo, da bi še naprej razveseljevali ljudi v naši okolici.

V. Z.

Novomeška kronika

■ V okviru tedna tiska je bila v petek popoldne odprta v veži Študijske knjižnice zanimiva razstava: razstavljeni so socialistični časopisi do leta 1941 (v fotokopijah) in posebej slovensko časopisje v letu 1962. Solam priporočamo, da napotijo učence na obisk teh razstav. V veži Dolenjskega muzeja je manjša razstava partizanskega tiska, uredništvo Dolenjskega lista pa je v izložbi lekarne razstavilo komplet svojih dosedanjih letnikov, prikaz nastanka časnika s fotografijami, tiskarski »čoln«, prvo in zadnjo stran 13. številke svojega lednika v matrici in na valju, pripravljenem za rotacijski stroj. Mladina si zelo rada ogleduje tudi fotografije, kako nastaja časnik.

■ O prenasičenosti prireditev v našem mestu še ne moremo govoriti, zato je treba samo obžalovati, da je prišlo na predavanje tovariša Bogdana Pogačnika v ponedeljek zvečer v Dom JLA komaj nekaj nad 40 ljudi. Za kvalitetna izvajanja znanega časnikarja »DELA« o »Tisku — sedmi velesili« so bili zato prikrajšani vsi, ki se jim ta večer ni dalo izza toplih zapečkov...

■ Mleko se je podražilo s 1. aprilom. Gospodinje so mislile, da je to prvoaprilska šala, pa ni bila. Mleko v tržnici stane po novem 54 din, liter mleka, ki ga podjetje dostavi na dom, pa 57 din.

■ Na živilskem trgu v ponedeljek ni bilo dobiti jajc. Naprodaj je bil motovilec po 1200 din kg, regrat po 800 din kg, česen v glavicah po 10 din. Za koreninico hrena so zahtevali 20 din, za kilogram kislega zelja ali repe 100 din, za kilogram orehov 180 din, za kilogram suhih hrušk 160 din, za šopek teloha 10 din, za kilogram krompirja 30 din, za liter slivovke 500 din, za kilogram radiča 1200 din. Dovolj je bilo pletenin, domačega platna in preprog, rož in semen, kakor tudi drv po 3000 din meter.

■ Gostišče »PRI ROTOVŽU« je v zadnjem tednu prevzelo gostinsko podjetje Hotel KANDIJA in spet normalno obratuje.

■ Gibanje prebivalstva: rodile so: Rezka Mavrin iz Ulice Majde Šilc 9 — dečka, Marija Bučar iz Smihelske 30 — deklico, Marija Plevnik z Glavnega trga 27 — deklico, Pepca Kralj z Brega 13 — deklico, Marija Zveglič iz Volčičeve 9 — deklico in Malči Recelj iz Hladnikove 2 — dečka. — Umrli so: Ivan Jarc, upokojenec s Trdinove 25, 84 let; Jože Škerlj, upokojenec iz Cankarjeve ulice, 81 let, in Josip Windischer, upokojenec iz Trdinove 1, star 70 let.

Drevi vabi Planinsko društvo

Nocoj ob 19.30 bo v dvorani zavoda za izobraževanje odraslih (II. nadstropje vajenske šole) redni letni občni zbor novomeškega Planinskega društva. Po poročilih in razpravi bodo podelili planincem priznanja ob 42-letnici PD Novo mesto, nato pa si bodo udeleženci zbora ogledali 100 izbranih barvnih diapozitivov, posnetih v dolini Krke od Žužemberka do Kostanjevice, in čudovite posnetke z Gorjancev.

PD Novo mesto vabi na zbor vse člane in prijatelje planin!

Drobne iz Škocjana

■ Člani mladinske organizacije v Škocjanu so pred nedavnim nastopili z igro »Včeraj popoldne«. Igrali so tudi v Šmarjeti in Beli cerkvi.

Da bi privabili čimveč mladine, so sklenili, da bodo odslej sestanke poživili z različnimi referati, tako poljudnoznanstvenimi, političnimi, gospodarskimi pa še katerimi, ki bi mladino zanimali. Za 1. maj bodo pripravili program za Veseli večer.

■ V vasi uspešno dela poravnalni svet; tako je marsikatera zadeva, ki bi jo sicer reševal advokat, urejena že doma. Na zadnjem sestanku so sklenili, da bodo odslej stranke plačevale po 500 din za stroške sveta.

■ V škocjanskem okolišu so najbolj marljivi v Zagradu in v Hrastuljah, kjer so domačini uredili vsa svoja pota in prispevali za to tudi precej denarja. V kratkem bo napeljan tudi vodovod v Zloganje; če bo dovolj denarja, pa še v Goriško vas in Hrastulje.

■ Tovarna šivalnih strojev iz Mirne je v Škocjanu organizirala krojno-šiviljski tečaj, ki so ga dekleta in žene rade obiskovale. Takih tečajev si še želijo.

■ Na šoli so pred nedavnim organizirali za pionirje prometni krožek, ki ga vodi učiteljica Vera Blažičeva, pa tudi učenci iz višjih razredov seznanjajo mlajše s prometnimi predpisi in s tem, kako se obvarujejo nevarnosti na cestah. Razen tega imajo na šoli šahovski, namiznoteniški in modelarski krožek.

Problem škocjanske šole je predvsem v pomanjkanju učilnic, šolske delavnice in stanovanj za učni kader. Zlasti stanovanje bi bilo treba urediti že v bližnji bodočnosti.

SIMULTANKA V BIRČNI VASI

Z mladimi igralci v Birčni vasi je odigral simultanko na 15 deskah Lojze Bartolj in dosegel 14 zmag, enkrat pa je bil poražen. Pobuda mladih šahistov Birčne vasi za simultanko je pohvalna.

Stane Sever v Novem mestu

V sredo, 28. marca, je kolektiv Tovarne zdravil »Krka« povabil v naše mesto prvaka ljubljanske Drame Staneta Severja. Veliki umetnik je v Domu ljudske prosvete pripovedoval o svojih najljubših vlogah ter posamezne odlomke iz teh vlog posredoval občinstvu, ki se je navduševal ob njegovi čudoviti interpretaciji. Umetnik je odgovarjal tudi na vprašanja poslušalcev, ki jih je zanimalo, kaj misli o sodobni dramatiki, o filmu, gledališki kritiki, o igranju in o posameznih dramskih delih.

Prisrčno smo se nasmejali ob modrovanju hlapca Šimna iz Držičevega »Botra Andraža« in ob šegavem Jurčičevem Krjavlju ter se spet zresnili ob revolucionarju Jermanu iz Cankarjevih »Hlapcev«, ob Hamletu in Cyranoju.

Srečanje s Stanetom Severjem je bilo doživetje, kakršnega že dolgo nismo bili deležni v naši dvorani. Želimo, da bi se še kdaj ponovilo!

—db

Kaj delajo v Stopičah?

Leto telesne kulture mladih je naletelo na odziv tudi v stopiški osnovni šoli. V februarju je bil izdelan podroben načrt, zdaj pa je dejavnost že v polnem teku. Ko je bil sneg, so izvedli sankaško in smučarsko prvenstvo šole, pred dobrimi štirinajstimi dnevi je bil končan mnogoboj v orodni telovadbi. Vsi pionirji so se potrudili; najboljši je bil osmi razred. Dobro telovadijo zlasti učenci višjih razredov, vendar tudi učenci nižjih razredov ne stoje ob strani. Zelo je razširjen šah in je že napovedan dvoboj z vaškimi mladinci. Gojijo tudi namizni tenis.

Zdaj bo šola dobila zdravstveno kartoteko. Učenci prvega, četrtega in osmega razreda so bili že zdravniško pregledani. Podmladkarji skrbijo za čistočo v razredih in so jih nekaj časa tudi sami čistili. Med odmori pa delijo malico svojim tovarišem.

Učenci so v šoli uredili stenski časopis in redno prinašajo zanj dopise. Predvsem pa hočejo, da bi bila šola kakor tudi njena okolica čim lepša.

A. C.

Kako se pripravljamo na volitve organov delavskega samoupravljanja

Dosedanjim delavskim svetom in upravnim odborom pravkar poteka mandat, zato stojimo pred pomembno nalogo — volitvami novih organov delavskega samoupravljanja. V

TREBANJSKE NOVICE

kolektivih, kjer so se delavski sveti uveljavili, se te naloge lotevajo kar se da resno, medtem ko povsod tam, kjer so imeli samoupravljanje zgolj na papirju, smatrajo volitve novih organov samoupravljanja zgolj kot formalno dolžnost.

Letošnje priprave na volitve naj povsod izzvene v močno politično akcijo sindikata in družbenih organizacij v kolektivih, glavni poudarek in vsebina te akcije pa naj bosta na nalogah, začrtanih z resolucijo ljudske skupščine LRS, ki govori o političnem in gospodarskem razvoju v letošnjem letu.

Predvolilne konference naj bodo obračun plodnega dveletnega dela organov samoupravljanja. Delavski sveti naj se na njih z vsem kolektivom pogovore o samoupravljanju, o družbenih odnosih v kolektivu, zlasti o odnosih tehnično-upravnega aparata do kolektiva in obratno. Razpravljajo naj o izobraževanju v podjetju, o težavah in uspehih v gospodarjenju, zelo podrobno pa naj se pogovore o tem, kako so uresničili novi sistem delitve dohodha, kakšne so posledice novih pravilnikov, ki so jih sprejeli, ter o tem, ali so res že dovolj storili za povečanje proizvodnje in storilnosti dela.

Pozabiti ne smemo na odnos delovnih kolektivov do standarda v komuni. O tem moramo kritično razpravljati. Predvolilna posvetovanja so lepa priložnost, ko lahko prikažemo, kolikšna so sredstva v komuni in kako s temi sredstvi v komuni gospodarimo. Posebej se moramo dotakniti problemov šolstva, otroškega varstva, družbene prehrane, zdravstvene službe, komunalnih uslug, skratka vsega, kar je vsem kolektivom skupno. Podobne težave in probleme bomo vedno najlaže odpravili s skupnimi napori, s sodelovanjem vseh kolektivov in z združevanjem sredstev, prav zato pa je zapiranje vase pri kolektivih toliko bolj škodljivo. Poudariti moramo, da za probleme, ki smo jih našteli malo prej, niso odgovorni le ljudski odbor in občinski vodilji. To so naloge celotne družbe, nas vseh, in seveda tudi kolektivov, saj komune ne predstavlja le ljudski odbor, kot nekateri vse preradi sodijo.

Še so primeri, da posamezni kolektivi niso dovolj natančno in sproti seznanjeni z gospodarjenjem v podjetju. Vodstva se zelo rada izgovarjajo na razne nujne kombinacije, ki so potrebne zaradi novega sistema, in trde, da zato ne morejo kolektiva o vsem sproti obveščati. Že nemalokrat smo poudarjali, da je obveščenost prvi pogoj demokracije in zdravih družbenih odnosov v kolektivu. Neredko se tudi primeri, da povsem narobe ukrepamo, če kdo izreče kritiko o čem ali če pove svoje mišljenje. Z delavskim samoupravljanjem smo imeli namen pritegniti k upravljanju kolektivov čim širši krog proizvajalcev, zato je takšno ravnanje v nasprotju z njim. Tudi ne smemo pozabiti, da naša demokratična ureditev vsakomur zagotavlja pravico povedati svoje mišljenje, predlagati in svetovati tako, kot misli.

Na koncu se dotaknimo še nepotrebnih zaostritev odnosov med vodstvi podjetij in kolektivi, ki so dokaj pogosto posledica nezadostnega političnega posluha vodstvenih kadrov, posebno izobražencev. Rok za priprave na volitve organov delavskega samoupravljanja je kratek, zato bo treba pohiteti, navzlic temu pa ne smemo pozabiti tega, na kar smo opozorili v tem sestavku.

le-

S sobotnega ustnega časopisa na Mirni: pet minut pred začetkom prireditve

TRIBUNA OBČANOV V SLOVENSKI VASI

Krajevna organizacija Socialistične zveze v Slovenski vasi je 30. marca organizirala prvo TRIBUNO OBČANOV, kar je hkrati prvi primer, da je organizacija SZDL v naši občini segla po taki obliki svojega dela.

Za kaj gre? V Slovenski vasi že dlje časa čutijo potrebo po družbenih prostorih in so o tem na raznih sestankih že večkrat razpravljali. Izvolili so tudi 11-članski odbor za gradnjo družbenega doma, ki je začel zbirati prispevke domačinov. Odbor je poročal, da so ljudje doslej radi prispevali različen material, denar in obljubili pomagati s prostovoljnim delom. Na dnevnem redu je torej bilo vprašanje: zgradili bi si radi družbeno središče za shajanje vaščanov, tu pa naj bi bil tudi trgovski lokal in prostor za zdravstveno službo.

Občinski proračun za 1962 pa ne predvideva sredstev za gradnjo takega doma. Prebivalci Slovenske vasi in njene bližnje okolice so skoraj že obupali: mar bosta ves trud in pripravljenost za delo, združena s požrtvovalnostjo vaščanov, zaman? Zato so sklicali tribuno občanov; na ta sestanek so prišli tudi predsednik ObLO, direktor Trgovskega podjetja iz Trebnjega in direktor trgovskega podjetja »Tržan« iz Mokronoga. Razprava je bila pestra in sprejet je bil sklep, da bodo s pripravami za gradnjo družbenega doma nadaljevali. V domu bo kulturna dvorana, trgovski lokal in bife. Gradili ga bodo v dveh etapah, ker jim manjka finančnih sredstev. Letos bodo pripravili vse potrebno in zbrali material, vse drugo pa bo narejeno prihodnje leto. Investitor bo trgovsko podjetje »Tržan« iz Mokronoga, s tem da mu bo ObLO dodelil posojilo, domačini pa bodo prispevali prostovoljne prispevke. ObLO bo razen tega prispeval za gradnjo kulturne dvorane svojo dotacijo, katere letos žal ne more dati, ker so vsa razpoložljiva sredstva že razdeljena.

Tribuna občanov, kjer so ljudje povedali svoje mnenje in dali vrsto dobrih predlogov, je v Slovenski vasi uspela. Vaščani so zadovoljni s pomenkom in sprejetimi sklepi. Kaže, da bi bilo dobro tako obliko dela uporabiti tudi drugje, kjer gre za važne odločitve.

TONE GOLE

Tudi invalidu njegovo mesto

Občinske konference ZVVI 25. marca v Trebnjem so se v velikem številu udeležili delegati, izvoljeni v osnovnih organizacijah, in tov. Kenda, zastopnik okrajnega odbora ZVVI. Iz poročila je bilo razvidno, da je tudi delo ZVVI dokaj plodno. Lani so člani sodelovali pri vseh proslavah, delajo pa tudi v družbenih in političnih organizacijah ter drugih organih. 68 članov ali 14 odstotkov vsega članstva ZVVI v občini aktivno dela v družbenem življenju, vendar so na konferenci ugotovili, da še vedno premalo. Občutno se to pozna zlasti takrat, kadar gre za priznavalnine in invalidski dodatek, ki ga ni vedno lahko dobiti. Poročilo je še poudarilo, da je zveza naredila, kar je bilo v njeni moči, saj je poslala na topliško oziroma klimatsko zdravljenje 37 ljudi. Potrebno bi bilo, da bi šlo na tako zdravljenje še več bolnih članov. Skrb za to naj bi prevzele krajevne organizacije ZVVI, ki imajo najboljši pregled nad člani.

Skoraj na vsaki konferenci so razpravljali o tem, kako sodelujeta ZVVI in ZB. Ne bi mogli reči, da je bilo sodelovanje najboljše. Skladno delo obeh organizacij bi nedvomno omogočilo, da bi v krajšem času rešili še marsikateri problem, zlasti kar zadeva vprašanje stanovanj za zaposlene in nezaposlene člane. Osnovna organizacija in občinski odbor ZVVI sta članom pomagala z darili in denarjem, Zavod za socialno zavarovanje pa je prispeval za zdravljenje invalidov 100 tisoč dinarjev.

Konferenca je potrdila pravilno delo osnovnih organizacij in občinskega odbora ZVVI. Po razpravi pa so bili sprejeti sklepi, naj osnovne organizacije seznanjajo svoje člane z novimi predpisi za uveljavljanje pravic, obenem pa je bilo poudarjeno, da bi morali vsi člani sodelovati v vseh organih. Priporočili so še, naj se vsi člani naročijo na Invalidski vestnik, ki redno prinaša pojasnila o tem, kako uveljavljati invalidske pravice.

Ciril Bukovec

Ocenijo naj nas v Krškem

Ansambel zabavne glasbe v Mokronogu je nastal iz želje preprostih fantov po spoznavanju glasbenega sveta. Pod vodstvom Slavka Žnidaršiča so se fantje zbrali in počasi začeli prihajati od zbiranja gramofonskih plošč v nov svet not in resnega glasbenega dela. Razen vodje so bili vsi začetniki. S pomočjo Prosvetnega društva je bilo nabavljeno nekaj instrumentov, iz katerih se je v začetku čulo piskanje in cviljenje po vsej dolini. Vsaka stvar zahteva vajo, glasba pa še posebno. Res je, da se je fantov včasih loteval obup, a pod tovariško, toda trdo roko vodje so bile ovire kmalu odstranjene in delo je steklo. Koliko skupnih vaj, koliko učenja doma je bilo treba, je težko napisati, a vsak, ki je kdaj nastopal, lahko ve, kakšno zadovoljstvo prevzame človeka, ko se po trdem delu nekaj nauči in je zato deležen odobravanja.

Delo je steklo. Vaje doma, vsak teden enkrat skupna vaja, popravljanje, piljenje in nasveti. Počasi je ansambel napredoval. Prepisanih skladb je bilo vedno več. Repertoar se je širil. Začela se je pot v javnost: proslave, zabavni večeri in veselice. Počasi je postal ansambel poznan ne samo doma, ampak po vsej občini. Iz prvotne plahosti je nastala samozavest. Poizkušimo naprej! Prijavili so se za nastop na okrajni glasbeni reviji v Krškem. Ali bodo uspeli? Upajmo, da jim bo sreča mila, kljub ponovnim težkočam, ki so nastale ravno pred nastopom. Eden je na natečaju, drugi je sam na posestvu, tretji se vozi v šolo v Novo mesto in res je treba v takih razmerah veliko požrtvovalnega dela ter odpovedovanja. Zaradi tega jim je še tolikó bolj dobrodošla pomoč, ki jim jo v vseh mogočih oblikah nudita domače društvo in občinski svet Svobod in PD v Trebnjem. Želimo, da bi v svojem delu uspeli in dosegli namen, ki so si ga pri svojem delu postavili, posebno še, ker je ansambel v Mokronogu edini tudi v občini.

Franjo Videčnik

Z dobro voljo in iznajdljivostjo do uspehov v Ljudski tehniki

Marsikje bi lahko rekli, da ni pogojev za uspešno delo društev »Ljudske tehnike«. Nekje manjka prostorov, drugje ljudi, ki bi prevzeli vodstvo, tam zopet denarja — največkrat pa manjka dobre volje.

Poglejmo, kaj in v kakšnih pogojih dela društvo LT na Mirni. To društvo je bilo ustanovljeno 1958. Kljub pomanjkanju prostorov, ker je na Mirni že splošen problem, je vodstvo našlo rešitev in kaj kmalu so se veselili ob svojem prvem uspehu. Dolga vrsta novih šoferjev — amaterjev A in B kategorije se je nasmejana zahvaljevala LT za pridobljeno znanje.

Vendar to ni bilo dovolj. Želijo si novih uspehov. Prizadevni predsednik društva LT tov. Bojan Polenc je ugotovil, da na Mirni manjka fotoamaterjev. Pričel je misliti: »Tako lep kraj, kot je Mirna s svojo prijazno okolico, polno lepih motivov, kar kliče po fotografih.« In res je kmalu organiziral nabavo najbolj potrebnih fotografskih pripomočkov. Kmalu zatem so mladi ljudje že vneto prisluškovali besedam predavatelja. Potem pa so prešli na praktično delo. Tekmovali so, kdo bo našel in posnel najlepši motiv v naravi. In zaključek — popoln uspeh.

Tov. Bojan je le malo časa miroval. Pogovarjal se je s člani, ki so obiskovali prvi fotoamaterski krožek, ter predlagal, naj se tak krožek organizira tudi za šolsko mladino. Takoj sta se javila tov. Marijan in Franci Danes že žanjeta lepe uspehe: 30 mladih fantov in dekletc uspešno opravlja dane naloge.

Ko v šolskih razredih pazljivo slede besedam in kretnjam tov. Marijana in Franceta, že tov. Bojan kuje nove načrte, kako organizirati modelarsko sekcijo. V pogovoru z njim sem zvedel, da ima že veliko potrebnega gradiva. Mladina se zbira okrog njega in ga sprašuje: »Kdaj bomo začeli, tovariš Bojan?« Seveda to ne gre tako lahko, kot si zamišljajo mladi ljudje. Potrebno je dobiti primeren prostor in tehnični kader. Z delom nameravajo pričeti že v aprilu.

LT namerava nabaviti za mlade fotoamaterje in modelarje uniforme, s katerimi se bodo po vsej verjetnosti prvič predstavili občinstvu za občinski praznik v Trebnjem.

Prizadevnim članom LT na Mirni želimo tudi v bodoče kar največ uspehov, tistim društvom LT, ki pa nikakor ne morejo z mrtve točke, pa naj bo delo LT na Mirni vzor dokazov, da se da tudi v slabših razmerah marsikaj napraviti, če imamo dobro voljo in nekoliko iznajdljivosti.

Sandi Leskovec

Pomemben izvoz z Mirne

Lani so z železniške postaje na Mirni izvozili nad 33.000 bukovih in hrastovih pragov za železnice, kar je nedvomno zelo veliko za mirenski okoliš. Z mirenske postaje gre tudi precej pošiljk hlodovine in tesanega lesa, živalnih strojev in izdelkov »GRUDE«, pa tudi kmetijskih pridelkov, proizvodov »DANE« in drugih podjetij. Od tu izvažajo tudi kvarcit, ki ga koplje »KREMEN«, na to železniško postajo pa vozi svoje pridelke tudi KZ iz Gabrovke, ki ima bliže na Mirno kot v Litijo. Le škoda, da je postaja Mirna še vedno brez skladišč, čeprav jih nujno potrebuje!

ZA PRVIČ: USPEH!

TEDEN TISKA je za nami. Marsikdo se bo vprašal, če smo z organizacijo tedna dosegli svoj namen. Kaže, da so se številni prebivalci v večjih krajih naše občine ustavili ob izložbenih oknih trgovin, kjer so bile razstavljene knjige, revije, časniki in časopisi. Ob njih so se brez dvoma tudi zamislili: ali človek, ki redno ne bere in ne spremlja dogodkov doma in po svetu, s tem tudi ne zaostaja za burnim tokom življenja? Številni primerki dnevnega in tedenskega, pa tudi drugega tiska, so nas spomnili, koliko in kaj vse tiskamo pri nas. — Ob tej priložnosti moramo pohvaliti vse tovariše, ki so pripravili razstave na Mirni, v Šentrupertu, Mokronogu in Trebnjem.

Šolska mladina je z velikim veseljem in navdušenjem pozdravila naše kulturne delavce: pesnika Severina Šalija iz Novega mesta, ki je bil na Mirni, v Šentrupertu in Mokronogu, ter pesnika Toneta Pavčka iz Ljubljane. Kako prijetno je bilo srečanje z njimi! Spomini bodo ostali — nepozabni so! Kako naj bi pionirček na vasi pozabil pesmico o vsemirski raketi, ki jo je v razredu prebral tovariš Šali? Povsod so pionirji želeli, da bi se še srečali z ljudmi, ki ustvarjajo slovensko umetniško besedo.

Naj pripomnim še tole: pri organizaciji našega prvega občinskega TEDNA TISKA smo seveda opazili tudi več pomanjkljivosti in hib; lahko nam bodo pomagale, da se jim bomo drugič umaknili. Pokazalo se je, da je tak teden potreben: v jeseni ga bo morda kazalo začeti prej, raztegniti na daljše obdobje, pa bo tudi propaganda za pisano besedo v časnikih, časopisih, knjigah, filmu in radiu oz. televiziji še uspešnejša. Potrebna je; to potrjuje veliko zanimanje za vse, kar smo pripravili in izpeljali v pravkar zaključenem tednu tiska.

MARA DROBNIČ

Kako nagrajujemo vajence

Vajenec se od ostalih delavcev v marsičem razlikuje. Precej opazne so razlike v stroki, sposobnosti pri delu in v višini nagrade. V prvem letniku prejme vajenec okrog 3000 dinarjev, v drugem 4000 in tretje leto učne dobe 5000 dinarjev. Medtem ko je prvo leto učne dobe vajenec še komaj opazovalec proizvodnje, v drugem letniku pogostokrat že ustvarja dohodek. V nekaterih podjetjih je v navadi, da dobijo vajenci posebno nagrado za uspeh v šoli, in sicer od 2000 do 10.000 dinarjev. Razlike so večje med prejemki pomoč., ki so komaj opravili ustrezen izpit, in vajenci, ki so tik pred zaključno preizkušnjo. Vprašajmo se, ali je vajenec znanje dobil pri izpitu ali v času učne dobe? Jasno je, da v učni dobi. Zato bi temu morali prilagoditi tudi nagrado ,tako da bi razlika med tem, kar dobi vajenec, ki končuje učno dobo, in tem, kar dobiva pomočnik, morala biti manjša. Tradicija naših proizvodnih organizacij pa je taka, da za zdaj še ne moremo pričakovati večjih sprememb. Na drugi strani je treba pripomniti, da je veliko vajencev, ki razen nagrad ne prejemajo drugih osebnih dohodkov.

Novi predpisi o vajencih sicer določajo, da se da nekomu, ki je prvo leto v uku, 4000 din nagrade, za drugo leto učne dobe bi dobil 5000 din, v tretjem letniku pa 6000 dinarjev. To pa je še vse premalo, saj se v pogojih, v kakršnih vajenec živi, s temi sredstvi ne da živeti. Medtem se mladi fantje telesno izčrpavajo, zaradi česar niso zmožni pokazati vsega, kar zmorejo. V prihodnje bo treba bolj skrbeti za mlade ljudi, če hočemo, da bodo imeli zdrav razvoj.

LOJZE JANČIČ

SEVNIŠKI VESTNIK

ŠOFERJEM V PREMISLEK!

Te dni, ko se je topil sneg in so bile ceste polne blata in umazanih luž, je skozi Tržišče peljal lep avtomobil. Morda nanj ne bi postal pozoren, če ne bi videl, kako grdo in brezobzirno je poškropil z blatom otroke, ki so se vračali iz šole. Sam sem se mu umaknil precej daleč od ceste v sneg, otroci pa se niso mogli znajti. Tudi obcestni jarek je bil preširok, da bi ga lahko preskočili. Avto je zapeljal mimo, otroci so zavpili, in ko sem prišel do njih, se mi je nudil kaj žalosten prizor: otroci so bili do glave grdo poškropljeni z blatom in kar težko mi je bilo, ko sem pomislil, da ima kateri izmed njih morda samo tisto obleko. Deklica, ki je bila najmlajša med njimi, pa je imela solze v očeh.

Z avtomobila sem razbral le to, da je bil iz Ljubljane, številke pa so bile popolnoma pokrite z blatom in tako nikoli ne bom zvedel, kdo je bil brezobzirni šofer. Kljub temu pa ga ne bom pozabil, kakor tudi ne otroci in njihove mamice, ki so imele gotovo dosti dela s čiščenjem. Žalostno je, da imajo nekateri ljudje tak odnos do človeka, posebno še do naše mladine, saj je njej najbolj potreben dober zgled!

L. M.

Bili smo v krški tiskarni

V tednu tiska smo si učenci tretjega razreda osnovne šole v Sevnici ogledali Valvasorjevo tiskarno v Vidmu-Krškem. Že na ulici smo slišali ropot strojev. Ko smo videli napis »Valvasorjeva tiskarna«, smo vstopili. Domačini so nas vljudno sprejeli in začeli razkazovati prostore.

Najprej smo videli stavnico. Tam imajo v predalih polno črk, iz katerih sestavljajo stavke. Prav takrat so tiskali plakate za teden tiska. Po ozkih stopnicah smo nato prišli v knjigoveznico, kjer vežejo natisnjene liste. Všeč so nam bile etikete, ki so jih delali za sevniško tovarno »Lisco«.

Z obiskom v tiskarni smo zadovoljni, za kar se moramo zahvaliti predvsem uslužbencem, ki so nas prijazno sprejeli in pokazali, kar smo želeli.

Pionirji III. razr.
osnovne šole
v Sevnici

Tratarjeve mame ni več

27. marca smo se poslovili od Tratarjeve mame, ki je bila po svoji delavnosti znana daleč naokrog. Vzgojila je osem otrok, njen pokojni mož pa je moral dvakrat v Ameriko, da sta si s prihranki lahko postavila skromen domek. Vse življenje je garala za otroke, ki imajo zdaj pomembna delovna mesta v naši skupnosti.

Ob odprtem grobu se je od nje poslovil Ciril Knez, predsednik upravnega odbora Kmetijske zadruge, pevci iz Tržiča in Šentjanža pa so lepo zapeli nekaj žalostink.

Vsakdo naj pomaga!

V marcu so bili v delovnih kolektivih semiške občine občni zbori sindikalnih podružnic. Člani so se seznanili s tem, kaj smo do zdaj naredili in kakšne naloge nas še čakajo. Največ razprav je bilo v zvezi z decentralizacijo podjetij in ustanov ter njihovimi pravilniki o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Tudi vprašanja o višji življenjski ravni, povečani proizvodnji in storilnosti so prišla na dnevni red občnih zborov. Na splošno pa bo treba v kolektivih pospeševati kulturno življenje in prosti čas izkoristiti za izobraževanje. Vse naloge so bile doslej opravljene s pravilnim čutom za odgovornost, zato naj bo tako tudi v prihodnje.

M. M.

Mizica pri mizici in abonent pri abonentu, tako bi človek rekel, ko stopi v premajhno menzo stanovanjske skupnosti v Sevnici. Kako se je potemtakem sploh moglo zgoditi, da je akcija za skupno rešitev tega perečega problema doživela neuspeh?

Malčki iz otroškega vrtca v Sevnici so se pravkar odpravljali domov, ko smo jih srečali pred utesnjenim prostorom. Predsoba, kjer se preobuvajo, je zelo majhna, zato jih je nekaj prišlo na vhod lovit sončne žarke. Prihodnje leto jim obetajo nove prostore

Seznam izžrebanih srečk »SEVNIŠKEGA FESTIVALA«

2222, 1163, 1608, 662, 1358, 1924, 2590, 2652, 2642, 2560, 2615, 2641, 2613, 1503, 1256, 1155, 2604, 2600, 2221, 2687, 1948, 2611, 2564, 1265, 2670, 2587, 1702, 2686, 2598, 2584, 403, 216, 1909, 1932, 1401.

2194, 22, 351, 415, 1463, 2559, 1752, 406, 1451, 614, 2210, 411, 1152, 2647, 212, 5, 2651, 203, 2667, 1651, 1271, 1174, 3917, 1472, 21, 2640, 2197, 2167, 2572, 2650, 20, 1601, 1158, 14, 2589, 2619.

Dobitke lahko dvignete do 1. maja 1962 v poslovalnici STP pri tov. Nagodetu.

Odmev TEDNA TISKA v Krmelju

V okviru »Tedna tiska« je bilo v petek zanimivo predavanje »Nastanek in pomen časopisa«. Predavatelj tov. Dušan Vrtovec, tehn. urednik »DELA«, je v poljudni obliki orisal nastanek časopisa in njegov pomen. Predavanje so ponazarjale razne slike. Žalostno pa je, da je bilo med 100 poslušalci le 7 odraslih, ostalo so bili šolarji, ki so pozorno spremljali predavateljeva izvajanja.

*

V rudniku Krmelj je v teku tečaj za prekvalifikacijo rudarjev za kovinsko stroko. Udeležuje se ga 45 rudarjev, večina mlajših, ki se usposabljajo za kovinsko stroko glede na predvideno preusmeritev rudniške dejavnosti. Tečaje vodijo priznani strokovnjaki.

*

V »Tednu tiska« smo opazili, da razni fantalini trgajo letake. Prosimo šolska vodstva, naj opozore učence, da se slični primeri ne bodo več ponavljali, ker niso v čast šolarjem!

Pretekli teden je bila seja UO »Svobode« iz Krmelja. Na seji so izvolili za predsednika tov. Alojza Pirca. Nadalje so sprejeli tudi program dela za spomladansko sezono.

*

Peskolom podjetja »Marok« iz Sevnice je pretekli mesec prevzelo v upravljanje podjetje »Kremen« — Novo mesto. S tem so dane možnosti za večjo eksploatacijo kremenčevega peska, kakor tudi za zaposlitev večjega števila rudarjev.

D. B.

Kaj pa naš drevored?

ali ljudski vrt ali mestni park — kakor ga hočete pač imenovati — postaja tem pomembnejši, čim bolj se zaziduje krajevni okoliš in čim bolj izginjajo zelene površine med hišnimi bloki. Saj je tudi edinstven s svojo čudovito lego med bregom Save in železnico, odmaknjen od vsega ropota in vrveža. Pač pa bi morala najti bodisi občina bodisi turistično društvo potrebna sredstva za njegovo vzdrževanje, urejanje in izpopolnjevanje. V prvi vrsti je potrebno temeljito pomladansko in jesensko čiščenje, predvsem pobočij, potoy in gredic. Nujno bi bilo tudi vsaj tedensko enkrat očistiti okolico klopi, ki je posebno ob ponedeljkih pravo smetišče, kamor namečejo obiskovalci množino papirja, cigaretnih škatel in sadnih ostankov. Namestitev nekaj košaric za odpadke bi mogoče temu zlu nekoliko odpomogla. Postavitev še nekaj klopi bi gotovo nudila več delovnim ljudem možnosti prijetnega oddiha v miru in svežem zraku med zelenjem.

Poglavje zase je zasipavanje raznih globeli in neravnih pobočij. V takem naselju, kot je Sevnica, se nabere zaradi izkopov, adaptacij in gradenj že toliko odpadnega materiala, da bi se zasipavanje lahko v nekaj letih dovršilo. Vendar se mora vršiti smiselno in po vnaprej določenem načrtu, ne da se stresa enkrat sem, enkrat tja, kakor pač nanese. Najstrože bo pa treba nastopiti proti tistim, ki odpadke stresajo ob potih ali celo na pota sama. Z enako strogostjo bo treba nastopiti tudi proti kolesarjem, ki kljub prometnim znakom divjajo po drevoredu in ogrožajo mamice z otroki in vozički. Mogoče ne bi bilo napačno postaviti ponovno nekdanje zaporne količke.

Kmalu bo treba misliti tudi na delno obnovo nasadov, saj mnoga stara drevesa že odmirajo. Seveda je treba za vse to nekaj sredstev. Precej dohodkov bi lahko imelo Turistično društvo, če bi oddajalo v zakup košnjo v vsem drevoredu. Začetkoma minimalna najemnina za košnjo bi se vedno večala, saj se z redno košnjo travna ruša boljša, ker se tako uničuje plevel in divje rastlinje.

Šele ko bo drevored tako urejen in tudi vzdrževan, bo zopet to, kar je bil: privlačnost za Sevnico.

—ost.

Dva nova priključka

Kot vse kaže, se nam letos obetata dva nova priključka na avtomobilsko cesto. Priprave za gradnjo prvega, ki bo povezal naš znani zdraviliški in turistični center Šmarješke Toplice z avtomobilsko cesto, so se že pričele. Če bodo sredstva pravočasno na razpolago, bo ta priključek zgrajen še pred letošnjo turistično sezono. Prav tako bomo gradili nov priključek na Gmajni; ta bo zlasti pomemben za izkoriščanje nahajališč kremenčevega peska v okolici Gmajne.

Tudi res . . .

Na nekem sestanku v naši občini je prišlo na vrsto tudi vprašanje pomanjkanja učnega kadra v hribovitejših krajih. Eden od prisotnih je dejal: »Kaj boste pripovedovali, da v občini manjka učiteljev! Kaj pa na osnovni šoli v Sevnici, tam pa jih imate toliko, da hodi vsako uro drug v razred!«

Moskovski metro brez voznika

Po tirih podzemske železnice v Moskvi je začel voziti vlak brez strojevodje. Poganja in vodi ga elektronski stroj in za sedaj vozi poizkusno, brez potnikov. Stroj vozi natanko po določenem voznem redu, prehiti ali zamudi le za 5 sekund.

Te samodejne vlake bodo dali v promet na 20 km dolgi liniji podzemske železnice (vsa linija je dolga 83 kilometrov). S tem bodo povečali zmogljivost prometa podzemske železnice, ki mora dnevno prepeljati nad 3 milijone ljudi.

Kaj se vsak tečen zgodi pri nas, vam pove DOLENJSKI LIST!

KAJ PRIČAKUJEMO OD REKONSTRUKCIJE SEVNIŠKEGA »JUGOTANINA«?

O rekonstrukciji Jugotanina oziroma o gradnji »lesonitke« v Sevnici se govori že lep čas. Človeku je včasih kar nerodno, ko mora na pogostna vprašanja občanov: »Ali boste začeli kmalu graditi?« »Je gradnja že odobrena?« in podobno, vedno znova odgovarjati z »Ne vem,« »Bomo kmalu videli,« »Upajmo v najboljše.« Vsi občani, predvsem pa delavci »Jugotanina«, so že siti odgovora »Bomo kmalu videli«. Ni torej čudno, če mu nekateri več ne verjamejo.

Ta članek naj bralcem »Dolenjskega lista« odgovori predvsem na naslednja vprašanja: ali in zakaj je rekonstrukcija potrebna, kaj pričakujemo od nje in kaj je bilo narejeno, da bi do nje prišlo. Potrebo po rekonstrukciji Jugotanina smo nakazali že v eni prejšnjih številk našega lista v pogovoru z novim direktorjem tega podjetja. Danes dajemo širše pojasnilo.

Jugotanin proizvaja rastlinska strojila za strojenje kože — kostanjev in hrastov tanin. Tovarna obratuje že od leta 1926 in se je proizvodni postopek v tem času spremenil le v toliko, da se je podaljšal od proizvodnje tekočega na proizvodnjo tanina v prahu. Kot osnovna surovina služi kostanjev in hrastov taninski les, ki prihaja v podjetje v obliki cepanic. Les dobavljajo predvsem gozdna področja Dolenjske, Štajerske in Primorske, delno pa tudi druge republike. Najkvalitetnejši — makedonski les pa je zaradi občutno povišanih prevoznih stroškov v zadnjih letih izostal. Kostanjev les, ki raste v Sloveniji, vsebuje približno 5 do 7 odstotkov tanina. Ta del se torej smotrno izkoristi, medtem ko vsa ostala lesna masa — letno približno 37.000 ton — popolnoma zdravega zdrobljenega izluženega lesa zgori pod parnimi kotli. Že samo to dejstvo nam da pritrdilen odgovor na prvo vprašanje, ki smo si ga zastavili na začetku. Bistvo rekonstrukcije je namreč v tem, da se koristneje izrabijo razpoložljivi lesni odpadki.

Drugi važen činitelj pa je proizvodna cena tanina in možnost plasmaja. Jugoslovanska taninska industrija — pet tovarn — proizvaja približno za sto odstotkov več strojil, kot jih usnjarne potrošijo. Torej je treba polovico proizvodnje izvoziti. Možnosti izvoza so tako rekoč neomejene. Pred vojno je imela naša taninska industrija tipično izvozni značaj. Samo Jugotanin je izvažal več kot 90 odstotkov proizvodnje. Zakaj torej ne more izvažati sedaj? Zato, ker je domača proizvodna cena višja od svetovne skoraj za sto odstotkov. Vzroke temu iščimo predvsem v treh stvareh: kvaliteti surovine, ceni surovine in izkoriščanju odpadkov.

Francoski ali italijanski proizvajalec porabi za eno filter tono (vsebina čistih strojil v eni toni tanina, ki so mu primešane še druge sestavine: voda, netopljive snovi, »non tanin«) tanina približno 9 do 10 kg lesa, Jugotanin pa približno 16 do 18 kg kostanjevega lesa. Jugotanin, ki ima ugodne prometne zveze, stane 1 kg lesa, pripeljanega do skladišča, približno 35 do 40 odstotkov več kot italijanskega proizvajalca. Poleg tega pa italijanski in francoski proizvajalci odpadke predelajo v gotove proizvode, medtem ko pri nas zgorijo pod parnimi kotli. Iz tega je jasno, da je že pri enakih stroških zunanja cena tanina precej nižja od naše. Če pa upoštevamo mehanizirano manipulacijo z lesom v inozemstvu, medtem ko se pri nas ves les zloži ročno, je razlika še občutnejša.

Še slabše je stanje v primerjavi s ceno quebracho in mimoza strojil, ki se proizvajajo iz surovine, ki vsebuje do 30 odstotkov strojilnih snovi, pri ceneni delovni sili v Latinski Ameriki. Iz tega je jasno, da na zunanjem trgu ne moremo konkurirati in da tudi pri visokih izvoznih premijah vse, kar izvažamo, izvažamo z izgubo. Zlasti se je to ostro pokazalo v letih 1961 in 1962. Nov gospodarski sistem je dokončno odkril slabosti taninske industrije. Izboljšav v pogledu cene, še manj pa v pogledu kvalitete lesa, ne moremo pričakovati. Iz gornjih podatkov je razvidno, da sta v tem položaju le dve možnosti: takojšnja rekonstrukcija ali pa životarjenje morda še nekaj let. Potem pa . . . ?

(Konec prihodnjič)

S SKUPŠČINE PODRUŽNICE OKRAJNEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V VIDMU-KRŠKEM

Večje pristojnosti komunskim zavodom za socialno zavarovanje

24. marca je bila v Vidmu-Krškem skupščina podružnice Okrajnega zavoda za Socialno zavarovanje. Člani skupščine so odobrili letno poslovno poročilo podružnice. Skupščine so se udeležili tudi predstavniki Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje.

Na področju podružnice, ki vključuje občini Videm-Krško in Sevnica, je 8645 zavarovancev. Zanimivo je, da se je v preteklem letu število zavarovancev v sevniški občini povečalo za 337, v videmsko-krški občini pa zmanjšalo za 107 zavarovancev. Lani je bilo v obeh občinah izdanih 426 zdravstvenih izkaznic. Zavarovanci omenjenih občin so dobili 2118 raznih naprav, kot so očala, slušni in drugi aparati, proteze in ortopedski čevlji. Na skupščini je bilo nadalje ugotovljeno, da je odpadlo izplačevanje nadomestila plače in ostalih dajatev na podjetja in ustanove za 5313 zavarovancev ali 59,86 odst. vseh zavarovancev. Podružnica je v preteklem letu zabeležila 14.251 primerov raznih kratkoročnih dajatev. Na kopališkem in klimatičnem zdravljenju je bilo 415 zavarovancev in njihovih družinskih članov. Tudi ta podatek velja za obe občini. Izvršenih je bilo 52.572 zobnih storitev.

Nesreče pri delu in izven dela povzročajo skupnosti veliko gospodarsko škodo. Na področju videmsko-krške podružnice je bilo 979 nesreč pri delu. Dejstvo pa je, da je 70 odstotkov nesreč pri delu posledica neupoštevanja varnostnih predpisov.

Prevedba pokojnin pri podružnici je bila končana že do 30. septembra 1961. Izdanih je bilo 1305 odločb osebnim upokojencem in 1082 odločb družinskim upokojencem. V Sevnici je bilo 31. 12. 1961 859 osebnih in družinskih upokojencev, v Vidmu-Krškem pa 1019. Otroških dodatkov je bilo izplačanih 174 milijonov (za 60.109 otrok). Primanjkljaj podružnice v letu 1961 znaša za občino Videm-Krško nekaj preko 30 milijonov dinarjev, za sevniško občino pa nad 16 milijonov dinarjev. Ta primanjkljaj je povsem razumljiv, saj so se cene zdravstvenim storitvam v ambulantah in bolnišnicah znatno povečale. Podružnica je morala samo za zdravila plačati preko 55 milijonov dinarjev, za ortopedske in druge pripomočke pa nad 5 milijonov dinarjev. Povračila za potne stroške so znašala 24 milijonov dinarjev. Zdravljenje v naravnih zdraviliščih blizu 17 milijonov dinarjev, denarno nadomestilo za čas bolezni pa preko 55 milijonov dinarjev. Stroški zdravstvenega zavarovanja so znašali blizu pol milijarde dinarjev. Preko 6 milijonov dinarjev je bilo dodeljenih za preventivno zdravstveno varstvo.

Zlasti se je povzpelo zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev. V občini Videm-Krško je teh 9046, v Sevnici pa 6508. Stroški bolnišnic za kmetijske proizvajalce obeh občin znašaja v primeru, kjer zavarovanec ne prispeva ničesar, preko 41 milijonov dinarjev, v primeru, kjer zavarovanec prispeva del stroškov po vrstah bolezni, pa preko 30 milijonov dinarjev. Stroški ambulantnih pregledov in storitev za kmetijske proizvajalce so znašali okoli 10 milijonov dinarjev, stroški za zdravila preko 4 milijone in proizvodni stroški blizu 2 in pol milijona dinarjev.

V razpravi so člani skupščine razpravljali o povišanju cen v bolnišnicah. Ugotovljeno je bilo, da so cene v brežiški bolnišnici veliko nižje kakor v novomeški. Prav tako so cene ambulantnih pregledov skoraj v vsaki ambulanti drugačne. Predlagano je bilo, naj bi občine poravnale stroške za člane ZB, ki so bili in še bodo na pregledih na diagnostičnih postajah. V rudniku na Senovem se niso dovolj upoštevali varnostni ukrepi zaposlenih. Sporočeno je še bilo,da preneha delovati Okrajni zavod za socialno zavarovanje s 30. junijem in bodo v kratkem prenesene nove pristojnosti komunskim zavodom, ki bodo v bodoče reševali vse probleme s področja socialnega zavarovanja.

D. K.

Od 15. januarja do 27. februarja je bil na Senovem Bagatov tečaj za šivanje in krojenje, ki ga je organizirala Socialistična zveza. Tečaj je bil štirikrat na teden v treh izmenah, obiskovalo pa ga je 72 žena in deklet s Senovega in iz okolice. Nekatere tečajnice so hodile tudi po dve uri do Senovega, vendar vaj niso nikoli zamudile. — Tečaj je požrtvovalno vodila Marija Može, ki so ji vse udeleženke zelo hvaležne. Znanje, ki so ga dobile v poldrugem mesecu, jim bo zelo koristilo, predvsem toliko časa, dokler ne bo na Senovem in tudi drugod ustreznih servisov. — Na sliki vidimo del popoldanske skupine tečajnic -er-

TEDEN TISKA OD 7. DO 14. APRILA

Občinski odbor SZDL bo v dneh od 7. do 14. aprila organiziral teden tiska. V ta namen bo 7. aprila ob 17. uri v sindikalni dvorani Elektro otvoritev razstave tiska. Razstava bo prikazovala razvoj strokovnega, poljudnoznanstvenega in drugega revialnega tiska. Razstavljene bodo slovenske knjige določenega obdobja, sodobne slovenske knjige, publikacije in knjige, ki so bile izdane v občini, mladinski tisk in tisk naših manjšin. Nedvomno bo zanimiv tudi prikaz tehnološkega procesa v tiskarni.

V teh dneh bodo v višjih razredih osnovnih šol učenci pisali šolsko nalogo, posvečeno tednu tiska. Posebna komisija pri občinskem odboru SZDL bo zbrala tri najboljše ter jih nagradila.

V tednu tiska bo tudi več predavanj. Tako bo 10. aprila predavanje »Tisk — sedma velesila sveta«, na katerem bodo sodelovali znani ljubljanski novinarji, 13. aprila pa predavanje o Valvasorju, Bohoriču, Dalmatinu in Mencingerju. O tisku bo 16. in 19. aprila predavanje tudi v Kostanjevici, 17. aprila pa na Senovem.

NAŠ OBISK

Kmetje se odločajo za pogodbeno sodelovanje

Tisti dan, ko smo se zglasili na upravi kmetijske zadruge v Vidmu-Krškem, je 21-letna kmetijska tehničarka **Pepca Ban** sestavljala poročilo o doseženih uspehih v pogodbenem sodelovanju. — Vprašali smo jo:

Ste z uspehi v pogodbenem sodelovanju zadovoljni?

— *Akcija pogodbenega sodelovanja je v polnem teku. Ceravno sem v zadrugi zaposlena šele eno leto in delam na kooperaciji šele od jeseni, sem z dosedanjimi uspehi zadovoljna. Plan pogodbenega sodelovanja za krompir določa 79,9 hektarov, dosegli pa smo že 59 hektarov, koruze določa 95 hektarov, doseženo je že 90 hektarov itd. Uveljavlja se tudi pogodbeno sodelovanje glede prašičev in govedi. Naj še omenim, da je moje delovno področje na levem bregu Save.*

Ali se srečujete pri opravljanju službe z večjimi težavami?

— *Nobena služba ni brez težav, toda človek mora vztrajati. Nekateri smatrajo delo s kmeti za težavno, v resnici pa ni tako. Kmetovalcem je treba pravilno pojasniti pomen pogodbenega*

sodelovanja in jim pojasniti vse koristi, ki jih bodo imeli od pogodbenega sodelovanja. Če delaš tako, uspeh ne izostane. Sicer pa kmetje vse bolj stopajo v pogodbeno sodelovanje s kmetijsko zadrugo. Na mojem delovnem področju so se zlasti izkazali kmetovalci iz vasi Pesje, Dolenje vasi, Libne in Kremena.

Kakšne koristi imajo kmetovalci v pogodbenem sodelovanju?

— *Vsekakor ne majhnih. Pogodbeni sodelavci imajo prednost pri strojnih uslugah in tudi cene uslugam so za 10 do 20 odst. nižje. Odkupna cena živini je pri kilogramu za 10 do 15 dinarjev večja, pri žitih in sadju za 1 dinar in krompirju za pol dinarja.*

Verjetno nudite kmetovalcem tudi brezplačne kmetijske nasvete. Zanima nas, za kaj se ljudje najbolj zanimajo?

— *Iščejo predvsem nasvetov o uporabi semen in gnojenju.*

Ste s službo zadovoljni?

— *Službo opravljam uspešno in sem zato z njo tudi zadovoljna.*

Dobro gospodarjenje - jamstvo za uspeh

Vse do leta 1960 sta v Vidmu-Krškem životarili mizarska delavnica gradbenega podjetja »Sava« in zasebna mizarska delavnica Romana Dularja. Končno sta se 1. januarja 1960 združili v Splošno mizarstvo. Novo ustanovljeno podjetje je zaposlovalo 20 ljudi, ki so sklenili doseči 22 milijonov prometa. Krepko so zgrabili za delo. Ob koncu leta je pokazal zaključni račun 31 milijonov prometa. Prostori v delavnici so postali pretesni. Naročila za delo so bila številna, zato so morali zaposliti več mizarjev. Kolektiv si je želel še večjega napredka in se zato odločil za gradnjo novih poslovnih prostorov. Dodeljenih jim je bilo 9 milijonov investicijskega posojila, 5 milijonov pa so imeli prihranjenih. 15. julija 1961 so se preselili v novo mizarsko delavnico. Ta uspeh podjetja je pomemben še zato, ker so zaposleni sodelovali pri gradnji s prostovoljnim delom in opravili tisoč prostovoljnih delovnih ur. S selitvijo v nove prostore je kolektiv izgubil 20 delovnih dni. Kot dobri gospodarji so člani delovnega kolektiva kljub vsemu želeli uresničiti plan, ki je znašal 38 milijonov dinarjev. Z veliko prizadevnostjo vseh zaposlenih je 35-članski kolektiv dosegel celo 39 milijonov prometa.

Direktor Splošnega mizarstva **Roman Dular** nam je o uspehih podjetja povedal tole:

— Vse, kar smo ustvarili, smo ustvarili predvsem zato, ker smo si vsi želeli napredka v podjetju. Vsak član kolektiva ima pri tem velike zasluge. Vsi so delali tako kot za svojo družino: disciplinirano in dosledno. Uvedli smo dobro organizacijo dela, popolnoma izkoriščali strojne naprave in prostore ter predvsem izdelke izdelali solidno in hitro. Prav zato smo uspeli pridobiti kupce tudi izven občine. Ceravno je naše podjetje majhno, je poznano daleč naokoli.

Tovariša direktorja smo vprašali za razloge združitve mizarskega obrata v Kostanjevici z novim podjetjem. Povedal nam je:

— Do združitve je prišlo na željo članov kolektiva mizarskega obrata v Kostanjevici. Združili smo se 1. februarja letos, kar se je že v kratkem razdobju izkazalo za koristno. Spričo novega gospodarskega sistema se manjša mizarska podjetja težko uveljavljajo. Na tržišču nastopajo teže, ker ne morejo voditi samostojne politike glede prevzema del. Manjša podjetja so pač odvisna od večjih. Prednost združevanja je tudi v povečanju produktivnosti dela, zmanjšanju proizvodnih stroškov, koncentraciji strokovnih in administrativnih kadrov in možnosti povečanja skladov. Vsi ti činitelji omogočajo hitrejši razvoj podjetja, poceni tev proizvodov ter solidno in kvalitetno izdelavo izdelkov. Menim, da se je kolektiv bivšega mizarskega obrata v Kostanjevici odločil trezno in pametno.

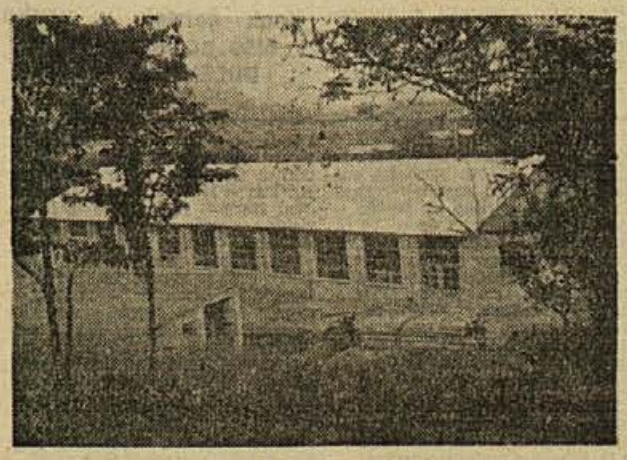

Mizarska delavnica v Krškem

Osebni dohodki zaposlenih so se nekoliko povečali in prav tako še nadalje sodelujejo v upravljanju svojega obrata. Imajo samostojen delavski svet, upravni odbor in obračunsko enoto. V centralnem delavskem svetu so prav tako njihovi zastopniki.

Zanimali so nas še načrti podjetja. Zvedeli smo, da imajo namen že prihodnje leto mizarsko delavnico podaljšati za 10 metrov, ker bi s tem pridobili prostor za lakirnico, ki je sedaj pravzaprav nimajo. To gradnjo bodo izvedli izključno z lastnimi sredstvi. Predvsem nameravajo specializirati obrate in uvesti pogodbeno sodelovanje s kakšnim večjim podjetjem. Nameravajo pričeti s serijsko izdelavo kuhinjskih elementov, zidnih omar in stavbnih izdelkov. Še vnaprej bodo sprejemali naročila za opremo lokalov in pisarn ter opravljali usluge zasebnim potrošnikom. Omeniti moramo še, da je podjetje v začetku imelo osnovnih sredstev v vrednosti milijon 800 tisoč dinarjev, sedaj pa jih ima že za 17 milijonov.

Uspehi v Splošnem mizarstvu v Vidmu-Krškem so posledica dobrega gospodarjenja vseh članov kolektiva. Tudi pri izdelavi pravilnikov o osebnih in čistih dohodkih zaposlenih niso upoštevali najprej same sebe, temveč so pošteno gledali na razvoj svojega podjetja. Tak kolektiv pa je nedvomno sposoben doseči še velike uspehe.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

MALI OGLASI

OTROŠKI VOZIČEK, globok, pleten in tapeciran zelo poceni prodam. Naslov v upravi lista.

SPALNICO, dnevno sobo, moško in otroško kolo, kompletno temno komoro, omaro, 100 Weckovih kozarcev, radio — prodam. Junc, Videm-Krško, Nova Resa 21.

VSELJIVA kmečka hiša s sadnim vrtom in vodovodom ugodno naprodaj, Goriča vas — Ribnica na Dol. Ponudbe: Serpan, Ljubljana, Jakšičeva 7.

HIŠO, njivo, vinograd in dva gozda prodam v Šentjerneju. Cena 960.000 din. Ponudbe na upravo lista (368-62).

PRIMO III — rdeče-belo ugodno prodam. Petric, Novo mesto, Šmihelska cesta.

VOZ SAMČEK prodam. Novo mesto, Irča vas 54.

MOTORNO KOLO Prima — 150 v dobrem stanju prodam. — Ogled vsak dan od 17. do 18. ure na Brodu 45.

NOVE in rabljene A-Ž čebelje panje prodam ali zamenjam za vosek in suhe deske. Jenko, Novo mesto, Šmihelska 4.

GOSPODINJSKO POMOČNICO srednjih let sprejmem. Biška vas 25, p. Mirna peč.

KOVAŠKEGA pomočnika sprejmem. Hrana in stanovanje priskrbljena. Franc Hromc, kovaštvo in ključavničarstvo, Ljubljana, Šmartno ob Savi št. 60.

SLOVENEC, ki živi na Švedskem, želi spoznati zaradi ženitve domače dekle v starosti od 18 do 22 let. Ponudbe pošljite na upravo lista. Fotografija zaželena (369-62).

KUHARICO ali nad 20 let staro dekle, ki ima veselje do kuhe, sprejmemo takoj. Vsa oskrba v hiši. Gostišče pri Alešu, Ježica 40, Ljubljana.

PREKLICI

Janez Govednik, posestnik s Sodjega vrha, preklicujem vse, kar sem na sestanku odbora ZB v Strekljevcu 14. januarja 1962 govoril o Janezu Kambiču s Sodjega vrha. To obžalujem in se zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

—

Lojzka Šafar iz Hrušice 8, p. Stopiče, preklicujem, kar sem govorila o Jožetu, Mariji in Janezu Udovč iz Hrušice 7 ter se jim zahvaljujem, da so odstopili od tožbe.

ČESTITKA

KUKMANOVI teti v Prečni za 90. rojstni dan voščijo vse najboljše prijatelji.

METALKA«
trgovsko uvozno in izvozno podjetje — LJUBLJANA
Titova 24
direkcija: Ljubljana, Titova 24, tel. 23-484
uvozni in izvozni sektor: Titova 24
sektor domače trgovine: Titova 33, tel. 31-585
finančni sektor: Ljubljana, Čufarjeva 3, tel. 30-900

»VELETEKSTIL« LJUBLJANA
Masarykova 17
vodi nadrobno trgovino. Lepa izbira tekstilnega blaga vseh vrst

ZAHVALE

Ko smo izgubili drago ženo, mamo, babico in prababico

IVANKO ZUPANC
roj. Debelak

se zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam izrazili sožalje. Najtopleje se zahvaljujemo zdravniku dr. Rošu in ženam, ki so ji lajšale bolečine, predsedniku ZB za tople poslovilne besede ter pevcem Svobode Dušana Jereba.

Žalujoči: mož Rudolf, sinova Rudo, Slavko, vnuki in njihove družine.

Dolenj. Toplice, Novo mesto, Kočevje, Kosovska Mitrovica, Beograd.

—

Ob nepričakovani izgubi našega ljubega moža in očeta

JANEZA STANIŠE
z Dol. Težke vode

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence, kolektivu »Krke««, porodniškemu oddelku novomeške bolnišnice, Elektrotehničnemu podjetju, stopiški šoli ter pevcem in duhovščini. Posebno zahvalo pa smo dolžni vaščanom, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali.

Žalujoči: žena, hčere, sinovi in ostalo sorodstvo.

—

Ob bridki izgubi našega dragega očeta in starega očeta

JOŽETA ŠEGE
iz Lukovca

se iskreno zahvaljujemo vsem znancem in prijateljem, ki so ga spremili na zadnji poti, mu darovali vence ter z nami sočustvovali. Zahvaljujemo se tudi za izraženo sožalje. Posebna zahvala sosedom, ki so nam kakor koli pomagali in nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, sindikalnima podružnicama »Novolesa« in KZ Gabrovka.

Žalujoči: sinovi in hčere z družinami ter ostalo sorodstvo.

GIBANJE PREBIVALSTVA

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Katica Luketič iz Laduča — dečka, Dragica Novak iz Kijuča — dečka, Danica Rožman iz Arnovega sela — deklico, Greta Varlec iz Blatnega — dečka, Alojzija Matič iz Čateža — dečka, Antonija Planinc iz Brezine — dečka, Erika Lapuh iz Brežic — deklico, Antonija Arh iz Strmega rebra — dečka, Marija Polovič iz Mihalovac — dečka, Marija Hotko z Malega vrha — deklico, Vida Beršnak iz Sevnice — deklico, Olivera Martinovič iz Brežic — dečka, Terezija Cvetkovič iz Kijuča — deklico, Anica Ivančič iz Crnca — dečka, Pepca Gadanec iz Rajca — dečka, Ljubica Debogović iz Kraja Dolnjega — deklico.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Stepan Svajcer**, delavec iz Brdovca, je padel na cesti in si zlomil desno nogo. **Ivan Žmavc**, delavec iz Drenja, si je pri padcu na poti poškodoval desno stopalo. **Mirku Grilcu**, delavcu iz Pristave, je stroj v tovarni poškodoval levo roko. **Slavko Jalovec**, sin upokojenca iz Kraške vasi, si je pri padcu na dvorišču zlomil desno nogo. **Ivanu Cingulinu**, delavcu iz Gredic, je vrgel nekdo iz vlaka steklenico v glavo. **Franc Žarn**, kmet iz Podbočja, je padel s kolesa in si poškodoval prsni koš in glavo. **Anica Heraković**, hči kmeta iz Slinovc, je padla na poti in se poškodovala po trebuhu.

Ne tarnajte, da iz vaše občine ni dovolj člankov v komunskem glasilu! Raje se odločite in napišite primeren prispevek, ki bo koristil vsem občanom!

OBJAVE — RAZPISI —

Obvestilo o cepljenju v Novem mestu

Odsek za zdravstvo in socialno varstvo ObLO Novo mesto obvešča vse zamudnike, ki niso bili cepljeni proti črnim kozam od 12. februarja do 7. marca 1962, da bo ponovno cepljenje za odrasle 11 in 12. aprila od 12.30 do 18.30 v prostorih šolske poliklinike (na Kapitlju). Cepijo se lahko tudi prostovoljci.

Razpis Splošne bolnišnice Novo mesto

Splošna bolnišnica v Novem mestu razpisuje delovno mesto
svinjerejke ali svinjerejca
Samsko stanovanje zagotovljeno. Interesenti, ki imajo veselje do tega dela, naj se pismeno ali osebno javijo v upravi Splošne bolnišnice najpozneje v 14 dneh po razpisu.

Razpis delovnih mest v »BELSADU«

Prehranska industrija Belsad« v Črnomlju razpisuje naslednja delovna mesta:
1. šefa nabave,
2. finančnega knjigovodje,
3. nabavnega referenta.

Pod točko 1. po možnosti srednja ekonomska šola s tri letno prakso, pod točko 2. ekonomska srednja šola in 2 leti prakse ali nepopolna srednješolska izobrazba s petletno prakso, pod točko 3. kmetijska šola ali potrebna praksa v stroki. Razpis velja do zasedbe mest. Pismene ali ustne ponudbe sprejema tajništvo podjetja.

Tečaj za administrativno osebje

Šolski center za vzgojo strokovnih kadrov v Brežicah bo priredil od srede aprila do srede junija dvomesečni tečaj za administratorje v trgovskih podjetjih, zadrugah in ostalih gospodarskih organizacijah. Ob zadostnem številu prijavljencev bo tečaj v Brežicah in v Novem mestu.

Tečaj je namenjen že zaposlenemu osebju in bo obsegal predmete: administrativno-tehnično poslovanje in trgovsko korespondenco, gospodarsko poslovanje in evidenco, osnove upravnega postopka in slovenski jezik. Posebno bo tudi poglavje administracije organov upravljanja v podjetjih.

Prijave sprejema Okrajna trgovinska zbornica, Novo mesto, do 10. aprila 1962, kjer lahko dobite tudi podrobne informacije.

Iz pisarne OTZ Novo mesto

Razpis delovnih mest v hotelu KANDIJA

Upravni odbor hotela Kandija v Novem mestu razpisuje vodilni delovni mesti:
1. POSLOVODJE
»GOSTILNE PRI ROTOVŽU«
v Novem mestu, Glavni trg 8,
2. POSLOVODJE
»BIFEJA V STOPIČAH«
Stopiče 29.

Pod točko 2. je zaželen zakonski par, da bi žena vodila kuhinjo v zakupu.

Sprejmemo tudi resnejšo
PISARNIŠKO MOČ
za vodenje glavne blagajne, tajniških poslov in recepcije. Obvladati mora (vsaj delno) en tuj jezik. Stanovanje in hrana v hiši. Plača po dogovoru.

Mar res ugoden nakup?

Niso redki primeri, ko se gospodarske organizacije, zavodi, javne službe in drugi odločijo za nakup opreme ali drugega materiala v večjih centrih, misleč, da bodo kupili ceneje kot v domačem kraju. Na primer: Komunalna uprava Novo mesto je, kljub temu, da ima Mladinska knjiga svojo prodajalno v Novem mestu, kupila računski stroj »Nisa« v Ljubljani za isto ceno in pod istimi plačilnimi pogoji, kot bi ga dobila v Novem mestu, kjer so taki stroji že dalj časa v izložbi. Razen tega, da se jim je nakupna cena stroja povečala za potne stroške, so prezrli, da so s tem nakupom prispevali Ljubljani 12.000 din občinskega prometnega davka, ki bi šel v nasprotnem primeru v korist občine Novo mesto.

Ker je del 6-odstotnega občinskega prometnega davka na industrijsko blago pomemben vir dohodkov občin, je prav, da pod istimi pogoji nakupujemo opremo in druge industrijske izdelke v domačem kraju. K temu pa naj bi prispevala tudi trgovska podjetja in trgovine na ta način, da bi redno obiskovala gospodarske organizacije, urade in druge večje potrošnike ter jim ponudila v prodajo kolekcije svojih artiklov in jih pritegnila k nakupu. P. Z.

Občinski kulturni tedni

Videm - Krško: Z lepim uspehom je občinski svet Svobod in PD od 18. do 25. marca organiziral številne prireditve v vseh večjih krajih občine. Gostovanja posameznih skupin so vzbudila veliko zanimanje, saj so bili prireditev v kulturnem tednu deležni tudi odročni kraji.

Brežice: Kulturni teden pripravljajo. Povezali ga bodo z otvoritvijo prenovljenega Doma kulture v Brežicah prve dni maja. Sodelovalo bo 6 najboljših skupin, priredili pa bodo tudi razstavo amaterjev slikarjev.

Trebnje: Pred občinskim praznikom, ki je 15. maja, bodo v kulturnem tednu sodelovala vsa društva v občini z dramskimi uprizoritvami, pevskim koncertom in zabavno glasbeno prireditvijo. Program bodo izvajali pet večerov v Trebnjem.

Črnomelj: Da bi delo prosvetnih društev v občini čimbolj poživili, bodo v kulturnem tednu v prvi polovici maja prireditve v Semiču, na Vinici in v Črnomlju.

Metlika: Od 13. do 20. maja bodo v Metliki nastopale dramske skupine, folklorne grupe, pevski zbori in lutkovno gledališče. Občinska sveta v Metliki in Črnomlju sta se dogovorila, da bosta izmenjala po tri najboljše skupine, ki bodo gostovale v večjih krajih obeh občin.

Novo mesto: Zaradi republiške dramske revije maja v Novem mestu bo občinski svet organiziral kulturni teden šele v jeseni.

Sevnica: Občinski svet o organizaciji kulturnega tedna in revije mladinskih pevskih zborov sploh še ni resneje razpravljal. Občuten zastoj v razvoju kulturno-prosvetnega življenja v sevniški občini narekuje resnejše obravnavanje tega problema in odločnejše ukrepe.

Vsi občinski sveti pripravljajo tudi občinske mladinske pevske revije. Tako bosta v Brežicah in v Črnomlju reviji pred dnevom mladosti, v Trebnjem za občinski praznik 15. maja, v Metliki v maju. Občinski svet SPD v Novem mestu bo izvedel revijo v Šentjerneju, Dolenjskih Toplicah in Žužemberku prav tako v mesecu maju, občinski svet Videm-Krško pa bo revijo priredil junija v Leskovcu ob 150-letnici osnovne šole.

V okraju je že 16 klubov

1961. je bila dejavnost Svobod in prosvetnih društev v našem okraju izredno živahna. Po nepopolnih podatkih, s katerimi razpolaga okrajni svet, je bilo poleg 5 okrajnih in 8 občinskih revij preko 600 različnih prireditev in proslav z več kot 140 tisoč obiskovalci. Samo v občini Videm-Krško je bilo 184 gledaliških, pevskih, zabavnih in klubskih prireditev. 38 društev je dalo več kot 10 prireditev v enem letu, so pa društva, ki so dala tudi več, na primer: Adlešiči 18, Vinica 16, Semič 19, Metlika 24, Krmelj 16, Šentjanž 24, Senovo 15, Brestanica 30, Videm-Krško 21, Kostanjevica pa kar 33. Je pa tudi 5 društev, ki niso dala nobene prireditve. V okraju imamo sedaj že 16 klubov, društva pa imajo 29 lastnih televizijskih sprejemnikov.

Živahen promet na novomeškem sejmišču

2. aprila je bilo na novomeškem sejmišču zelo živahno. Naprodaj je bilo 835 prašičev in 140 glav goveje živine. Cena prašičem je bila od 6000 do 16 tisoč din, volom od 100.000 do 130.000 din. kravam od 75.000 do 115.000 din ter teličkom od 70.000 do 105 tisoč din. Kupcev je bilo dovolj iz bližnje in daljne okolice, nekateri pa so prišli celo iz sosednje Hrvaške.

Vsak četrtek v vsako hišo našega okraja: DOLENJSKI LIST!

NESREČE

VOZNIK ZADREMAL

Na avtomobilski cesti pri Ruhni vasi se je 31. marca zgodila prometna nesreča. Voznik tovornjaka s priklolico Stipe Alajbek iz Ploč je z zmerno hitrostjo vozil proti Ljubljani. Na ovinku je vozilo zaneslo na desno stran, kjer je obtičalo na robu ceste. Voznik je bil brzčas preutrujen in je med vožnjo zadremal.

PREVEČ ALKOHOLA

1. aprila se je iz Mačkove v Novo mesto peljal Novomeščan Anton Jerič. Na ovinku v Ločni je njegov osebni avto zavil preveč na levo. Tako je zaprl pot vozilu, ki je prihajalo iz Novega mesta. Jerič je v hipu zavil na desno, pri tem pa je imel tako nesrečno roko, da je z zadnjim delom vozila udaril v prihajoči avtomobil. Pri pregledu so ugotovili, da je voznik osebnega avtomobila spil preveč alkohola. Na vozilih je za okrog 35 tisočakov škode.

PEŠEC IN KOLESAR NA CESTI

29. marca je šel po cesti proti Bršlinu Franc Cesar iz Prečne. Bil je pijan in se je vračal domov. Tedaj se je iz nasprotne strani pripeljal kolesar Jože Ferbežar. Ker se Cesarju ni mogel več umakniti, se je zaletel vanj. Pešec in kolesar sta padla, pri čemer je bil prvi težje, drugi pa lažje poškodovan.

S KOLESA V NEZAVEST

31. marca so v cestnem jarku v bližini kandijske bolnišnice našli nezavestnega kolesarja. Ugotovili so, da je ponesrečeni kolesar Mirko Pekarek iz Jurne vasi, ki je padel zato, ker je bil vinjen. Pekarek se po telesu ni poškodoval.

SMRTNI PADEC

31. marca popoldne se je smrtno ponesrečila 83-letna Ana Petančič iz Pišec. Ko je obešala perilo, se je naslonila na leseno ograjo verande. Ograja se je zlomila, žena pa je padla tri metre globoko na travo in se ubila.

Spored Radia Ljubljane

Vsak dan: poročila ob 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00 in 24.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

PETEK, 6. APRILA: 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 11.00 Tri arije iz Meyerbeerovih oper — 12.05 Poje Slovenski oktet — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 V narodnem tonu — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 15.20 Chopinovi valčki in nokturni — 15.15 Jezikovni pogovori — 17.05 Trije skladateljі — trije koncerti — 18.45 Iz naših kolektivov — 20.00 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Ob zvokih zabavne glasbe.

SOBOTA, 7. APRILA: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.45 Igra vam trio Bardorfer — 11.15 Angleščina za mladino — 12.05 Trio Avgusta Stanka — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Za vsakogar nekaj — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.25 Domači zabavni ansambli — 17.05 Gremo v kino . . . — 19.05 Zdaj pa kar po domače — 20.00 Na lepi modri Donavi — 20.20 Korporala se drži smola — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Do polnoči v plesnem ritmu.

NEDELJA, 8. APRILA: 8.00 Mladinska radijska igra »Prigode Tartarina iz Tarascona« — 8.55 Vedri intermezzo — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden 10.00 Se pomnite, tovariši . . . — Vojko Novak: Z Oscarjem na pot — 10.30 Nedeljsko glasbeno dopoldne — 11.30 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.30 Za našo vas — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Popoldne ob zabavni glasbi — 17.15 Radijska igra — Ivan Ribič: Tisti iz Jurjevega boršta — 18.30 Sportno popoldne — 20.00 Izberite melodijo tedna — 21.00 Iz glasbene geografije Evrope — 22.15 Orkestri in solisti RTV Beograd — 23.05 Želimo vam obilo zabave.

PONEDELJEK, 9. APRILA: 8.22 Naš zabavni kaleidoskop — 8.55 Za mlade radovedneže — 11.00 Ko zazvonijo strune kitar — 11.15 Pojo slovenski operni pevci — 12.15 Kmetijski nasveti: inž. Raoul Jenčič: »Zaščita sadovnjakov pred slano« — 13.50 Vrtimo vam ploščo za ploščo — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 17.05 55 minut za ljubitelje operne glasbe — 18.10 Vesela glasba s črko »P« — 18.45 Radijska univerza — inž. Janko Cuček »Moderne tkanine« — 20.00 Glasbena skrinja — 21.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 23.05 Plesna glasba.

TOREK, 10. APRILA: 8.25 Naš zabavni kaleidoskop — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 10.15 Izberite melodijo tedna! — 11.15 Napredujte v angleščini — 11.30 Pol ure v stari Ljubljani — 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Marko Glažar »Občutljive točke v industrijskem pridelovanju krompirja« — 13.30 Slovenske narodne v priredbi Emila Adamiča — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 15.20 Hammond orgle v ritmu — 17.05 Izbor iz Čajkovskega — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Pol ure z zboroma RTV Beograd in RTV Zagreb — 21.45 Zabavni orkester David Rose — 22.15 Uvod v glasbo 20. stoletja — 23.45 Melodije za lahko noč.

SREDA, 11. APRILA: 8.05 Naš zabavni kaleidoskop — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Z Balkana na Pireneje in Kavkaz — 11.00 Zabavni orkester Wal Berg — 11.25 Arije iz francoskih oper — 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Milica Oblak: »Povečajmo pridelovanje jagod« — 13.30 Zamišljene in razigrane za orkester — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 15.20 Sovjetska in češka zabavna glasba — 17.05 Šoferjem na pot — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Pojoči mozaik — 21.00 Glasbena medigra — 23.35 Ko se ritem umiri.

ČETRTEK, 12. APRILA: 8.05 Koncertna matineja — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 11.00 Pet popevk za pet pevcev — 12.05 Vaški kvintet z Božom in Miškom — 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Jernej Ude: »Podiranje dreves« — 13.30 Pisani zvoki z Dravskega polja — 14.05 Radi bi vas zabavali — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Ciganski napevi — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.30 Orkester Heinz Neubrand igra italijanske melodije — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.40 Po tipkah in strunah — 22.45 Priljubljene popevke.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško ter Okrajni odbor SZDL v Novem mestu — IZDAJATELJSKI SVET: Milan Baškovič, Tone Gošnik, inž. Davorin Gros, inž. Jože Legan, Franc Molan, prof. Ema Muser, Maks Pogačar, Miran Simič, prof. Tone Trdan, Janez Vitkovič in Viktor Zupančič.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Darja Bajc, Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20 dinarjev — Letna naročnina 900 dinarjev, polletna 450 dinarjev; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 dinarjev — Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu 606-11-3-24 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal: Novo mesto 33 — TELEFON štev. 127 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Časopisno podjetje »DELO« v Ljubljani.